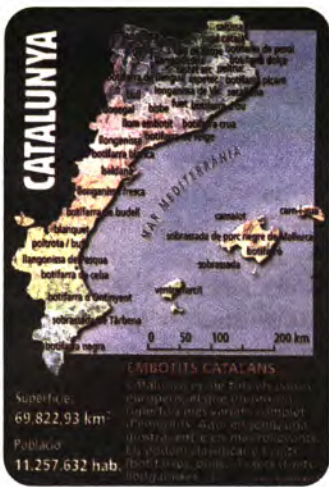


**NEGOCIAR, SALVAR VIDES.**  
(LLEGIT PER INTERNET)

Aznar va a Oriente Medio a declarar que hay que conseguir «la paz de los valientes». Por qué este señorito tan hipócrita no se aplica él mismo lo que predica para los demás? Hay que negociar por la paz, aquí o en Irlanda o en Palestina, hay que ser responsables y proteger a la ciudadanía española. Basta de muertes!! Queremos vivir en paz, Sr. Aznar!! Pero Madrid y sus peberos siguen inperterritos atacando a un partido democrático y cristiano como el PNV, y es que saben que cada víctima de ETA les aporta nuevos votos.



# L'ESTEL

Amb el suport de:



**GOVERN DE LES ILLES BALEARS**  
Conselleria d'Educació i Cultura  
Direcció General de Política Lingüística

**A.P.P.E.C**  
ASSOCIACIÓ  
DE PUBLICACIONS  
PERIÒDIQUES  
EN CATALÀ



paisos catalans.org/estel  
E MAIL focifum@teleline.es

ANY XXI, NÚMERO 482

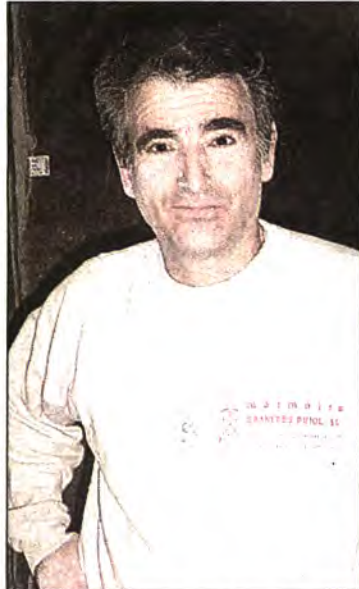
1 DE MAIG DEL 2002

PREU 2 €

## SON CASTELLÓ



Fa 3 anys que en Vicenç Martí des Molinar va obrir el Taller Vicenç de planxa i pintura a son Castelló. Tel. 971 431 770



Fa 8 anys que en Pep Lluís Pujol de Gènova regenta el Taller de Marbres i granits Pujol a son Castelló. Tel. 607 199 982



Fa 10 anys que en Claudi González va obrir el Bar Castillo a son Castelló. En Claudi que va néixer a Galícia és propietari de les marques de café Jaume I el Conqueridor i Rei d'Abisinia. Despatxa menús a 5'11 euros. Tel. 971 290 906



En Pau Domenech és el delegat de l'empresa Totaline ECR Ibèrica amb seu a son Castelló. Ven recanvis d'aire condicionat i accessoris frigorífics. Tel. 971 432 184



Fa 11 anys que n'Artur Delage regenta al Taller de cristalleria de l'automòbil Lluperauto a son Castelló. Tel. 971 430 954



Enguany fa 25 anys que en Guillem Femenies de sa Pobla a qui veiem amb la seva dona i secretària Àngela Martínez i la clienta Mayka Mundilla, va obrir el Taller de cotxes Femenies a son Castelló. Tel. 971 432 501. Na Maika ven fruits secs als mercats i fires de Mallorca.



En Tomeu Gómez Mallol és l'encarregat de Balears de Transports S.A. que opera a nivell estatal. Fa 22 anys que aquesta empresa esta a son Castelló. Tel. 971 436 288

Ser cristià no és ser un subnormal que li cau la bava, com pensen prou secularistes provincians i bonvivants i prou jovenalla ignorant: és el rerafons cultural i espiritual de la civilització que governa el món i de gran part dels avenços democràtics i científics de què ara gaudim. Si no voleu ser agraïts al vostre pare, sigueu almenys reconeixadors de l'herència deixada.

La pedra angular d'Occident i de l'esplendor, la flor i la supervivència de Mallorca, de les Illes i de Catalunya, i l'única esperança real per a tothom -nosaltres inclosos- i l'única cosa per la qual val realment posar la mà al foc en aquest món traïdor és aquesta amor perfecta: que «Déu ha estimat tant el món que ha donat el seu Fill únic perquè no es perdi cap dels qui creuen en ell, sinó que tinguin vida eterna» (Joan 3:16) Ω

### SETZENA IDEA DE LA CAL PER FER AVANÇAR EL PAÍS

A aquells contestadors automàtics que estiguin en castellà o francès, deixa-hi un missatge manifestant la discriminació del català que, potser ni intencionadament, estan duent a terme..

LA  
REVISTA  
DELS  
EMPRESARIS



Na Patricia Pérez és la madona jove de l'Elèctrica Adolfo a son Castelló. Fa tot tipus d'instal·lacions i reparacions elèctriques. Fa 11 anys que son pare, Adolfo Pérez va obrir aquesta empresa. Tel. 971 908 602



És la família Oberst de pare alemany i mare pollencina. Fan embotits alemanys a la seva fàbrica de son Castelló. Els podeu contactar al 971 430 106



# L'honor dels catalans

La presentació d'una querella criminal contra el Rei Joan Carles I és un signe de vitalitat nacional sense precedents. Fent ús dels instruments disponibles, també és possible, sense caure en la provocació de la violència, escometre accions per salvaguardar la protecció civil del dret a l'honor de tots els catalans i la seva nació.

El col·lectiu català, en aquest cas, representat als tribunals de justícia espanyols per tot un conjunt d'entitats de la societat civil, invoca un «interès legítim», a fi de defensar-se per una vulneració d'un dret fonamental: el dret a l'honor. La ciutadania catalana, en relació a les declaracions realitzades públicament pel Rei Joan Carles I, on negava la imposició de l'espanyol en terres dels Països Catalans, ha estat danyada en el seu honor, expressió de la veritat històrica objectiva.

Aquesta querella, no obstant, podria perdre's en una discussió formal. Però en contra del que alguns creuen, qualsevol català, sigui del nord o del sud, té «interès legítim» o «interès directe» sobre la qüestió, a fi d'exigir responsa-

bilitats per declaracions contra l'honor dels catalans com les fetes pel Rei dels espanyols, o per qualsevol altre persona de les que pensen com ell.

La «legitimació activa» per poder fer prosperar una querella davant els tribunals de justícia espanyols, cal emmarcar-la en el sentit últim de les lleis. No cal ésser directament «la víctima» o el titular del dret fonamental infringit (el dret fonamental de l'honor) per poder presentar aquesta querella. Només cal invocar un «interès legítim», basat en la nostra situació real d'hereus directes d'una afectació de persecució: no saber escriure en català, manca d'agilitat per llegir en català, ignorància de la història de la llengua,... Situació real que ens fa dignes de tota la teoria jurídica de la «víctima indirecta» i que ens permetria accedir a la tutela dels tribunals de justícia internacionals, a fi d'obtenir el restabliment del dret a l'honor de la col·lectivitat catalana.

Si bé sembla, que la querella en curs contra el Rei Joan Carles I s'ha dirigit contra un presumpte delic-

te de «difusió d'idees relacionades amb el genocidi», això no contradiu, de retruc, un segon plantejament basat en la protecció del dret fonamental a l'honor, amb un significat més personalista, és dir que ha d'ésser exercit per persones individualment considerades.

Efectivament, pot apreciar-se lesió del dret fonamental a l'honor dels catalans en aquells supòsits en que els atacs rebuts ens transcendeixin i siguin plenament identificables, com individus dins de la col·lectivitat.

Per exemple, el qui subscriu és un cas concret que permet identificar plenament la transcendència de l'atac rebut per part del Rei Joan Carles I, ja que va haver d'aprendre el català fora dels àmbits públics, i sols recentment l'ha pogut validar, al obtenir un modest «nivell C de català». Les lleis espanyoles d'ensenyament no em van permetre accedir al coneixement de la llengua catalana, i, en la meua persona, s'hi va acarnissar el sistema d'opressió cultural espanyola.

Molt més encara podria ésser subjecte individual de protecció del

dret a l'honor una persona que pogués demostrar que és incapaç d'exercir la seva professió en llengua catalana doncs la universitat no li va permetre o li va prohibir (per exemple la gra majoria dels advocats dels Països Catalans, autèntics analfabets dins del seu registre lingüístic), o qualsevol altre que pogués justificar indefensió davant les administracions públiques per no poder entendre l'espanyol o per no saber escriure en castellà.

De fet, plantejar un procediment de protecció civil del dret a l'honor, encara més si és contra el Rei Joan Carles I, és costós i ardu. Per això, resulta més convincent la via seguida pels denunciants, els quals sembla que han optat per la via criminal, la qual pot ésser igualment efectiva.

No obstant, tornant a la qüestió de la protecció de l'honor, el nucli del tema està en si les declaracions del Rei Joan Carles I, constitueixen intromissions il·legítimes en l'àmbit personal de qualsevol català que hagi patit o pateixi les causes de la persecució política de la llengua catalana.

Cal dir, que les paraules del Rei Joan Carles I van ésser molt cla-

res: «Mai va ser la Nostra, llengua d'imposició, sinó de trobada; a ningú se'l va obligar mai a parlar en castellà: van ser els pobles més diversos els qui van fer seus, per voluntat llibèrrima, l'idioma de Cervantes». Són afirmacions com cops de puny. S'interpreten per elles mateixes. Neguen l'evidència i la més matisada revelació històrica. Són iròniques, humiliants i punyents com trons. Constitueixen, al meu entendre, una vulneració del dret fonamental a l'honor dels catalans.

Alguns advocats d'Amics del Dret Català (amicsdretcatala@correu.vilaweb.com) volen fer una bossa comuna per finançar aquest procés, lent i llarg, de protecció jurisdiccional de drets fonamentals. Desconec si aconseguiran d'obrir una nova via judicial o si pot anar en paral·lel amb la ja iniciada. En tot cas, es per felicitar-se que, d'una manera organitzada, vagin sorgint iniciatives per frenar l'oblit i el menyspreu que pateixen la història i el llenguatge dels catalans. Ω

© Llorenç Prats-Segarra  
(campusjove@correu.vilaweb.com)  
Director adjunt de Catalunya  
Campus

## El rei i el català

Enric Garriga Trullols  
President de l'IPECC  
IPECC (Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana)  
Providència, 42  
08024 BARCELONA  
Telf + Fax. 93.213.76.48  
E-mail: ipecc@sct.ictnet.es  
Web: <http://www.ictnet.es/+ipecc>

La campanya per l'Assemblea dels Països Catalans, impulsat pel grup de Girona, després de llargs tràmits i lluites, el propassat dissabte dia 13, a les dotze del migdia, ha interposat a sa majestat el rei dels espanyols la denúncia de més avall sobre les seves declaracions sobre la llengua.

Per més informació i per manifestar-hi el vostre suport: assemblea@assemblea.org (indiqueu-hi les vostres dades bàsiques)

Per la nostra dignitat com a poble que simplement vol la llibertat i per la defensa de la diversitat cultural i lingüística i dels drets universals lingüístics i col·lectius del nostre poble adhereu-vos-hi i feu-ho córrer!

Campanya «Portem-lo a Cal Barber».

Mobilització per denunciar Juan Carlos I de Borbón davant els tribunals de justícia.

«Nunca fue la nuestra lengua de imposición, sino de encuentro; a nadie se le obligó nunca a hablar en castellano: fueron los pueblos más diversos quienes hicieron suyos, por voluntad libérrima, el idioma de Cervantes.»

Amb aquestes paraules es despenjava el 23 d'Abril d'enguany (2001) el monarca espanyol, D. Juan Carlos I de Borbón, durant el discurs d'entrega del Premio Cervantes.

Els i les sotasignants volem exposar amb aquest manifest les raons de la nostra indignació i els motius que ens porten a emprendre accions legals contra el monarca espanyol:

### -1r. EL REI ÉS UN MENTIDER.

Tots els pobles (catalans, bascos, gallecs, pobles originaris d'Amèrica, etc.) que en un moment o altre de la nostra història hem patit o continuem patint la voluntat expansionista del Regne d'Espanya, hem estat objecte de polítiques d'imposició de la llengua castellana -tal i com en donen fe les múltiples disposicions legals recollides per nombrosos historiadors-. Les declaracions, doncs, constitueixen sense cap mena de dubte UNA MENTIDA pronunciada pel Cap de l'Estat en el que vivim.

### -2n. LES DECLARACIONS VOLEN ENCOBRIR L'INTENT HISTÒRIC D'ESPANYA DE FER DESAPARÈIXER LA LLENGUA CATALANA.

Com a conseqüència d'aquestes polítiques, les catalanes i els catalans hem sofert en molts moments de la nostra història com a poble, la marginació de la nostra llengua i la repressió directa en el seu ús. La continuïtat d'aquesta situació durant llargs anys constitueix un intent d'etnocidi per part del Regne d'Espanya cap a la nació catalana. Tal i com recullen diferents tractats internacionals de promoció i defensa dels drets dels homes i dels pobles, la negació d'un etnocidi o intent d'etnocidi constitueix una violació greu de la dignitat humana. (Així ho han recollit, per exemple, multitud de sentències proferides contra grups feixistes que han intentat negar l'holocaust jueu per part del règim de l'Alemanya nazi).

### -3r. FORMEN PART DE LA CAMPANYA DEL NACIONALISME ESPANYOL PER ESBORRAR LA NOSTRA MEMÒRIA COM A

### POBLE.

Les declaracions del monarca, així com les repetides afirmacions i iniciatives per l'estil dels diversos mitjans del nacionalisme espanyol (Decreto de Humanidades, Ley Orgánica de Universidades), són l'expressió pública d'una voluntat de revisió de la història «d'Espanya» que elimini la nostra memòria com a nació en el marc d'una suposada nació espanyola que hauria existit feliçment des de sempre.

Per tot plegat fem pública la nostra iniciativa de portar el rei dels espanyols als tribunals i fem una crida a totes les associacions, col·lectius i persones del nostre poble a adherir-s'hi i donar-hi el seu suport. Ω



HI HA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE, ES PENSE I S'ESCRIGA EN CATALÀ

ÉS LA MATEIXA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE ES PENSE I S'ESCRIGA

**Mallorquí**  
La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca.  
Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la.  
Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada



## L'ONU pega foc al Magrib

**E**l 1991, la ONU decretà el Pla d'arreglament per al Sahara Occidental basat en la preparació d'un referèndum sobre la base de la actualització del cens colonial espanyol. Durant onze anys, aquest pla ha alimentat el conflicte i la desestabilització del Magrib, al ser impossible establir un cens acceptat pel Marroc i pel Polisari que pretén representar a la població saharauí, auspiciat pel govern argelí. Els darrers anys han pilotat directament la intervenció de la ONU els Estats Units, a través del seu representat James Baker, ex secretari d'Estat, expert en organitzar guerres i conflictes.

El senyor Baker, a més de seguir afuant el conflicte sobre el referèndum, es va treure de la màniga una "tercera Via", basada en la autonomia del Sahara dins del Marroc, gestionada pel Polisari (que podria possiblement mantenir les seves armes) i mantenint la porta

oberta a un posterior referèndum. Altra volta, més que una solució. Allò que la gent dels Estats Units proposaven era alimentar el conflicte, però amb una dimensió nova: L'autonomia del Marroc seria el punt de partida per a una "regionalització" que dinamitaria el Marroc.

Arrissant el ris. La ONU acaba de confiar al senyor Baker que en pocs mesos prepari la "solució definitiva" basada en les alternatives anteriors i una tercera; dividir el territori saharauí: el nord per al Marroc i el sud pel Polisari. Per a multiplicar els motius del conflicte, ni tan sols hi ha una línia de partió pre-fixaada.

La ONU "amença" a més amb retirar les seves tropes per tal d'oficialitzar al guerra. Així, després d'onze anys de desestabilitzar el Magrib, la ONU provoca l'enfrontament i posa tota la regió a les portes de la guerra. La proposta de la ONU ha donat peu a que el president de

l'Alger, que sosté i alberga els campaments del Polisari, a visitar aquests campaments (cosa sense precedents) i anuncià la seva disposició d'anar a la guerra si és necessari.

A l'igual que les maniobres anteriors, aquesta provocació nord-americana va dirigida, en primer lloc, contra el Marroc, i cal relacionar-la, per una part, amb els plans de les multinacionals per explotar el petroli i altres recursos naturals.

Fins i tot en el cas que s'arribàs a evitar la guerra, les condicions que els Estats Units imposarien al Marroc serien draconianes (carta blanca per la explotació dels recursos naturals, dislocació del país, renúncia pràctica de la sobirania). Ω



PERE  
FELIP  
BUADES

## Campanya "Portem-lo a Cal Barber" Mobilització per denunciar Juan Carlos I de Borbón davant els tribunals de justícia

*"Nunca fue la nuestra lengua de imposición, sino de encuentro; a nadie se le obligó nunca a hablar en castellano: fueron los pueblos más diversos quienes hicieron suyos, por voluntad libérrima, el idioma de Cervantes."*

Amb aquestes paraules es despenjava el 23 d'Abril d'enguany (2001) el monarca espanyol, D. Juan Carlos I de Borbón, durant el discurs d'entrega del Premio Cervantes. Els i les sotsignants volem exposar amb aquest manifest les raons de la nostra indignació i els motius que ens porten a emprendre accions legals contra el monarca espanyol:

### -1r. EL REI ÉS UN MENTIDER.

Tots els pobles (catalans, bascos, gallecs, pobles originaris d'Amèrica, etc.) que en un moment o altre de la nostra història hem patit o continuem patint la voluntat expansionista del Regne d'Espanya, hem estat objecte de polítiques d'imposició de la llengua castellana -tal i com en donen fe les múltiples disposicions legals recollides per nombrosos historiadors-. Les declaracions, doncs, constitueixen sense cap mena de dubte una mentida pronunciada pel Cap de

l'Estat en el que vivim.

### -2n. LES DECLARACIONS VOLEN ENCOBRIR L'INTENT HISTÒRIC D'ESPANYA DE FER DESAPAREIXER LA LLENGUA CATALANA.

Com a conseqüència d'aquestes polítiques, les catalanes i els catalans hem sofert en molts moments de la nostra història com a poble, la marginació de la nostra llengua i la repressió directa en el seu ús. La continuïtat d'aquesta situació durant llargs anys constitueix un intent d'etnocidi per part del Regne d'Espanya cap a la nació catalana. Tal i com recullen diferents tractats internacionals de promoció i defensa dels drets dels homes i dels pobles, la negació d'un etnocidi o intent d'etnocidi constitueix una violació greu de la dignitat humana. (Així ho han recollit, per exemple, multitud de sentències proferides contra grups feixistes que han intentat negar l'holocaust jueu

per part del règim de l'Alemanya nazi).

### -3r. FORMEN PART DE LA CAMPANYA DEL NACIONALISME ESPANYOL PER ESBORRAR LA NOSTRA MEMÒRIA COM A POBLE.

Les declaracions del monarca, així com les repetides afirmacions i iniciatives per l'estil dels diversos mitjans del nacionalisme espanyol (Decreto de Humanidades, Ley Orgánica de Universidades), són l'expressió pública d'una voluntat de revisió de la història "d'Espanya" que elimini la nostra memòria com a nació en el marc d'una suposada nació espanyola que hauria existit feliçment des de sempre.

Per tot plegat fem pública la nostra iniciativa de portar el Rei als tribunals i fem una crida a totes les associacions, col·lectius i persones del nostre poble a adherir-s'hi i donar-li el seu suport. Ω

## SR. ALFONS QUINTÀ: LES SOLUCIONS LES DEIXÀ CARLES M. ESPINALT

Quan s'analitza un problema i, d'antuvi, s'amaguen deliberadament les causes que l'originen, estem condemnats a errar les solucions i, per tant, som abocats al fracàs.

Així, si Catalunya és una colònia de l'atrotinat "imperi espanyol", què treu a cap convèncer-nos que som una "comunidad autónoma"? Això, què canvia? S'imaginem algú que, engarjolat dins una gàbia de ferro, es cregués ésser un ens autònom, amb sobirania i autogovern i regit per una democràcia que procura per la seva llibertat? En semblants circumstàncies, no és pas estrany que els sicaris ens clavïn, de tant en tant, alguna garrotada per a fer-nos tocar de peus a terra, bo i recordant-nos que es tracta d'administrar millor el que tenim i no pas de demanar-ne més". Cofois que les bastonades no són tan fortes ni sovintejades com abans perquè ara pactem amb els carcellers el dret a protestar, reuneixen els companys de cella i es posen a redactar un nou document per reclamar més autogovern. N'hi ha que són amics íntims dels colonitzadors -Atur Mas i Garcia Valdecasas (Avui, 31-03-02) - i això els fa albirar esperances, car podran traficar més còmodament dins la presó, aconseguint millores substancials entre la població penitenciària. Tant se val que en ella s'incloguin els presos comuns i polítics. Tots són persones i, el que és verament important, ara per ara, és la defensa dels drets socials. Els drets polítics és un somni de quatre "arrauxats". És un "impossible"! I, ara que som a punt d'aconseguir la clau de la garjola per a sortir a passejar "lliurement" per les dependències de la institució, quatre caps calents ens tiraran per terra vint-i-cinc anys de "negociació". En un món on no hi ha fronteres, sortir al pati de la presó és ésser a Europa. Només uns "malalts mentals" són incapaços de veure la gran jugada política i la molta "mà esquerra" que el fet suposa. Mai havíem gaudit durant tant de temps de tanta llibertat, ni havíem aconseguit anar tan lluny!

Francament, si es portés aquest quart de segle d'història de Catalunya a la gran pantalla, l'esquizofrènia dels nostres polítics deixaria enxiquida la pel·lícula "Una ment meravellosa". Guanyaríem "Oscars" i "Nobels" a dojo!

Amb tot, la situació és tràgica, car al darrera d'aquests esclaus esquizofrèncics hi ha tot un poble

que no es mereixia, ni de bon tros, ésser enredat, escarnit, calumniat, denigrat, vexat i espoliat com ho ha estat.

Vós, Sr. Quintà, en el vostre article "Política contra societat" del 03.04.02, reconeixeu: "la Catalunya en la que vaig néixer no era així. L'esforç personal era el valor suprem, i la societat només volia que se la deixés viure del seu propi esforç. Això ha canviat. La subvenció i l'entesa obligada amb el poder polític de torn denigren dia a dia la passada prioritat de l'esforç, del just mèrit".

Retrat exacte, propi de qui, havent cregut en una política "d'esclaus esquizofrèncics", ara, en veure els mals resultats, se sent estafat. Què em fa pensar així? Una altra frase del vostre text: "Qui tingui solucions que aixequi el dit".

Jo l'aixeco, aquest dit. És més, porto més de vint anys aixecant, no el dit, sinó la veu, per a dir a tothom que ha volgut escoltar-ho, que les solucions són a l'Obra Escrita i científica del Prof. Carles M. Espinalt i només passen per la Independència de Catalunya!

Polítiques interessades de botiflers i colonitzadors ens han silenciats, i quan no han pogut, perquè la meua veu és potent i estentòria, ens han calunniat directament. Saben, com el Dr. Goebbels, que una "gran mentida és més fàcil de creure que una petita veritat" i han explotat la divisa d'aquell nazi a corquè vols. Així, el resultat és "Política contra societat" -títol del vostre article - que, traduït a un llenguatge planer, significa que es governa d'esquena al Poble i, com diu Carles M. Espinalt a la seva Obra, aquest fet "engendra la tirania".

Si com vós reconeixeu, només teniu l'"antisolució", què passa per "continuar deixant-se portar pels poders polítics que patim, vers l'actual camí de predominí de la politiqueria barata i cínica", per què no us sumeu a la reclamació que 51 Ajuntaments estan fent al Parlament de Catalunya per tal que aquest poble pugui expressar la seva democràtica voluntat mitjançant les urnes? És a dir, a l'exigència de convocatòria immediata d'un Plebiscit? Ω

ENCARNA PARREÑO -  
PRESIDENTA DEL PARTIT  
ESPINALTIÀ.

Carrer Sicília 230 bxs.  
Barcelona  
D. I. 46328525Q



# INVOLUCIÓ DE LA LLIBERTAT DE CONSCIÈNCIA A LES REPÚBLIQUES ISLÀMIQUES EXSOVIÈTIQUES (2000-2001)

## KAZAKHSTAN I KIRGUÍZIA.

El Parlament kazakh presentà al Ministre de Justícia, per a examen, un projecte de llei per prohibir a les organitzacions cristianes qualsevol forma d'evangelització, de difusió, de literatura o de treball social.

Fins ara, Kazakhstan i Kirguísia eren les úniques exrepúbliques soviètiques d'Àsia amb llibertat religiosa.

A Kirguísia també preparen una llei que limitaria severament la llibertat religiosa.

## TURKMENISTAN.

La situació dels cristians hi empitjora sobretot per als indígenes, sembla com si hi hagués tornat l'època soviètica. Moltes esglésies hi han estat tancades i evangelistes foragitats del país. Nous convertits hi resten sense pastor.

Batyr Nurov (23 anys, casat, amb nen petit), Xokhrat Pirijev (27 anys, casat, dos nins), Kosh Karov (25, casat, un nin), tres responsables de l'església casolana d'Ashgabat, la capital de Turkmenistan, foren greument torturats per la policia a les darreries de novembre del 2000. Foren detinguts perquè en llur cotxe duien vídeos del film «Jesus». Reberen cops de puny i de peu, descàrregues elèctriques, etc., com solen fer la gran majoria de policies de tot arreu. Els obligaren a signar una declaració per la qual «donaven voluntàriament» tots llurs béns al president, això permeté foragitar llurs famílies de casa. A primers de desembre els confiscaren les cases on vivien i els foragitaren al carrer, amb llurs famílies. Babamurat Gaebov (27 anys, fadrí) fou també torturat al novembre. Se senten acaçats, han entrat en la clandestinitat amb llurs famílies, i han d'anar de cada en casa. Un d'ells diu: «No sabem què fer ni on anar. Comptem amb l'ajut de Déu. Necessitem vostres pregàries». Els podeu escriure en anglès, poseu llur nom en un sobre que cal ficar dins un altre adreçat a: Portes Overtes, C.P. 267, 1008 Prilly, Suïssa.

Xokhrat, Unit, Batir i Babamurat, cristians torturats, finalment

pogueren anar-se'n a l'estranger amb mullers i fills. Xokhrat té un ull mal i un tímpan fet malbé, Umit els dos tímpan i Batir té problemes cardíacs. El president Nyamov digué a TV que serien atrapats. El president turkmèn, terrible empelt de stalinisme amb islamisme, es fa venerar com un déu (megalomania típica del granleninisme), a l'estil del cap stalinista hereditari de Corea del Nord o de la secta del final d'«Apocalypse Now».

Xaguildy Atakov (38 anys) rau a presó des de fa dos anys i li'n queden quasi dos més, té muller i 5 nins que pateixen tota mena d'entrebancs.

Greument torturat físicament i moral, no pensava sortir-ne viu. Però per pressions internacionals ha estat transferit a l'Hospital de la presó de Mary. Li oferiren de ser deportat amb la família als EUA, cosa que ell refusà. Gúlia Atakov ha estat molt pressionada per tal que es fes musulmana, ella s'hi ha negat sempre. L'han convidada a deixar Turkmenistan i també s'hi ha negat. En llur darrer encontre amb autoritats judicials, els Atakov han rebutjat de renegar de llur fe ni d'abandonar llur país. Durant la primavera del 2001, Xaguildy i Gúlia Atakov foren enzats per separat primer i després els dos junts, perquè emigrassin als EUA. Cas contrari, Xaguildy havia de complir tota la pena de 4 anys de presó, fins al desembre del 2002. Malgrat tot, ells s'hi ha negat i han restat fidels a llur país (el bon pastor no fuig quan ve el llop, diu l'Evangeli). Aquesta oferta és per pressions polítiques internacionals. En Xaguildy no està ni autoritzat a rebre correu, però si el camp on està es veu negat de lletres i postals potser les autoritats quedaran impressionades de veure la gran família que té a l'estranger i, a més, si tan sols rep alguna lletra, això ja li serà d'encoratjament: 74500 Turkmenistan MVD Turkmenistan BL-T5 Police Department Balkanskogo Velayat g. Turkmenbashi Nachalnik T.B. Meretklychev Podpolkovnik Vnetrenny Sluzhby Atakov Shagildy. Quant a Gúlia (Ariutugul), rep constants pressions de la policia per fer-se musulmana, amb amenaces de llevar-li la custòdia dels fills. També podeu animar-la tot escrivint-li a: 745340 Turkmenistan Achalski

Velayat g. Kaachka ul. Beazearyaya 10 Takavova Artigul.

Rahim Yashov, responsable d'església casolana, pateix residència vigilada, tal com la patien els antifranquistes empaitats per la policia secreta espanyola.

Per segona volta en alguns mesos, Vassili Korobov, un pastor de l'església baptista d'Ashgabat, ha vist com li confiscaven els seus llibres cristians. La primera vegada l'arrestaren quan tornava dels països Baixos on assistí al Congrés Amsterdam 2000. Els participants en aquest Congrés, organitzat per B. Graham, havien rebut bibles, cintes i vídeos que els duaners turkmens li confiscaren. La segona volta la policia el retingué 18 hores, quan els demanà la llei per la qual el detenien, l'amollaren, però sense tornar-li bibles, notes ni cintes. A Turkmenistan cap llei no prohibeix la possessió, importació o transport de literatura religiosa, però el governs fan la vida impossible als cristians, tal com a ca nostra el govern i la seva premsa esbirra i ferdansavaters pagats pel poder acacen, calumnien i satanitzen l'independentisme democràtic català o basc.

Dmitri Melnitzenko ha rebut tortures greus per la policia. Pertany a l'Exèrcit però refusa de prestar adoració al president Nyamov, un tirà autocràtic. És el mateix dels cristians a l'Imperi romà envers el Cèsar divinitzat.

## UZBEKISTAN.

El pastor Stanislav Kim, de Txirtxik, prop de Tatkent, damnat a 6 anys de presó el febrer 99, fou alliberat el 9 octubre darrer per una amnistia general.

Un funcionari del govern uzbek ha elogiat públicament la Bíblia, «font inestimable de coneixença», arran una cerimònia sobre la primera aparició en aquest país, el 30-3, d'un llibre de la Bíblia, els Proverbis, en llengua uzbeka. El govern n'autoritzaria la publicació i la difusió per la Societat Bíblica.

L'Església continua creixent-hi. Fa 6 anys no hi havia cap cristià indígena. El creixement de l'església uzbeka ve de la mà d'un augment de la persecució, si bé és menys greu que al veí Turkmenistan. Totes

les esglésies deuen ser enregistraes, cas contrari són il·legals.

## TATGIKISTAN.

El 1er oct 2000 hi hagué un devastador atemptat amb bomba contra l'església protestant de Sonmin de la Gràcia a Dushanbé, amb 9 víctimes mortals i 39 ferits. Uns estudiants (taliban) havien gitat explosius dins l'església durant el culte. Malgrat això, l'església de Dushanbé no ha estat mai tan plena com ara, sols a mig reconstruir i sense calefacció, amb una gelor glacial. Al novembre 2000, mes i mig després, ja feren un servei d'acció de gràcies amb 500 adults en un nou lloc d'aplec encara en construcció.

Un nou atemptat, el 31-12-00 fou confirmat: la catedral ortodoxa de St. Nicolau i l'església adventista del 7è dia, a Duchanbé, eren buides en aquell moment, i sols han pres danys materials. El giny explosiu era dissimulat dins una panera de xocolates enviades a una església. Un evangelista hi veié una bateria i se'n malfià. Llavors, un home correu per traure la panera al carrer, on esclatà al moment. No hi ha hagut ferits.

Aquesta vila està al cor del moviment islamista del Tatgikistan. Devers Cap d'Any moltes esglésies han patit atemptats amb bombes, gràcies a Déu, sense víctimes.

El 13-7-01, la Cort suprema tatgik damnà a mort dos estudiants integristes de 20 i de 24 anys culpables de l'atemptat amb bomba contra l'església protestant de Dushanbé. Representats d'aquesta església, amb membres d'origen rus, coreà o tatgik, declararen que estimaven que la pena era massa severa. Després l'atemptat, l'església ha crescut a muntó en nombre de fidels.

## LA DURA VIDA.

Perquè el temps en el món és un mar: Té amargor que fa prendre mal, onatge de mil problemes, tempestes de temptacions. Figuradament, el temps del món es diu mar: és d'amargor salobre i de revoltes de tempesta, on els homes perversos i depravats en costums s'han fet com a peixos que es devoren els uns els altres.

Convé que els temps sien aspres per tal de no estimar-se aquesta vida. Convé, i és medicina, que la vida present sia atribulada, a fi que estimem la vida futura.

Si tu tenies el blat al cel obert, per tal d'evitar que es podris, el desaries al sostre. Canviaves el forment de lloc i en canvi deixes que el cor s'esgarre en coses de poca lliga! Guardaves amunt el blat?: alça-hi també el teu cor!

La fe dels cristians -els descreguts i immisericordes se'n burlen- és aquesta: diem que, acabada aquesta vida, n'hi ha una altra; que els morts ressuscitaran i, al final, hi haurà un Judici.

Aquest és el camí: camina per la humilitat i arribaràs a l'eternitat.

Els qui volen viure en Crist, és menester que patesquen menyspreus dels qui no hi volen viure, els quals se'n riuen dels qui són feliços en tot allò invisible, i els diuen: «Però què et penses tu, tararot? És que ho has vist, això en què dius creure? O és que algú se n'ha tornat de l'altra vida per contar-t'ho?...» S'està burlant de tu qui es vanta de posseir les coses que es veuen. Però guaita bé si té allò que diu. Apa, segueix avant: mira bé si gaudeix de la felicitat de la qual, pomposament, parla.

Quins seran els teus plaers a la Jerusalem celestial? «I gaudiran de les multituds i dels estols de la pau» El teu or i argent seran pau. Les teves finques, ta vida, serà pau; pau el teu Déu. Tot desig serà en tu pau... Ton Déu serà tot per a tu; el teu menjar per assaciar-te, beguda per no patir set, claror per poder veure-hi, el teu recolzament per no defallir. Ell, tot sencer, et posseirà a tu tot sencer. No caminaràs més a cops de colze amb ningú, perquè ells també ho tindran tot: complert seràs tu, complert serà l'altri.

Déu serà la fita dels nostres desigs: el veurem infinidament, l'estimarem sense ensoipament, el lloarem sense fatiga. Aquest ofici, afecte, acte, serà, sens dubte, com la vida eterna, comú a tots els remuts.

(St.) Agustí, bisbe de Bona o Hipona, nat a Numídia, arquitecte de l'Església en temps de l'ensulsiada de l'Imperi occidental, morí durant la invasió dels vàndals. Ω

## A P E R T U R I S T E S

El Fòrum Joan Alsina està donant, a tota la societat civil dels Països Catalans, un magnífic exemple d'obertura i llibertat de pensament. És molt interessant veure que aquest valent grup de capellans i eclesiàstics aperturistes de base està «fent obrir els ulls» a amplis sectors de la nostra con-

formista, panxacontenta i postmodernista societat actual, més enllà de les específiques qüestions religioses.

El gran ressò que ha tingut el manifest d'aquest fòrum es deu a dos punts primordials: l'accés de la dona al sacerdoci i el celibat opcional, qüestions (per altra

banda) de total sentit comú. A més a més, aquests aspectes que en principi podríem considerar vidriosos i/o conflictius amb els «dictats» i dogmes de Roma, considero que són totalment compatibles amb una necessària modernització de l'església catòlica. Això sí, tot respectant escrupolosament les cre-

ences individuals de cadascú. Amb tot, la pedra angular d'aquest moviment de renovació eclesiàstica és que ha sabut bastir un discurs que interessa a sectors laics i, fins i tot agnòstics, que estaven molt distanciat amb la línia oficial de la jerarquia catòlica. És extraordinàriament positiu, per exemple,

que aquest grup d'eclesiàstics aperturistes es comprometin contra la violència de què és víctima el poble palestí o que es posicionin a favor d'una major justícia social. En definitiva, a favor dels dèbils i els que tenen els salaris més baixos, siguin o no siguin catòlics. Ω



# La Rússia dels tsars i la revolució del 1905

## 2. La revolució del 1905

Al llarg dels primers anys del segle XX a Rússia hi va haver una crisi econòmica molt profunda que va agreujar encara més les deficiències de la seva economia. A remolc d'una crisi de sobreproducció, la demanda disminuï i les inversions estrangeres es van retreure. Les condicions de vida es van fer més dures, tant al camp, on un parell de males collites va fer empitjorar la situació, com a la ciutat. El resultat va ser un moviment reivindicatiu molt important que es va escampar per tot l'imperi. En aquesta conjuntura de crisi, l'Estat rus es va veure implicat en una guerra amb el Japó, el seu gran rival a Àsia. Els japonesos no estaven d'acord amb l'expansionisme rus a Manxúria i van atacar la base naval russa de Port Arthur.

A la darreria del 1904 i començament del 1905, mentre les derrotes dels exèrcits russos a mans dels japonesos minvaven la confiança popular en el règim tsarista, l'èxit de la vaga dels treballadors del petroli a Bakú (reducció de la jornada a 9 hores, etc.) enfortia el moviment obrer i l'encoratjava a noves accions reivindicatives. A començament de gener del 1905 es produí una vaga a la fàbrica metal·lúrgica Putilov de Sant Petersburg, que ràpidament s'estengué per tota la ciutat. El diumenge 22 de gener de 1905 (9 de gener segons el calendari julià),

una gran manifestació pacífica d'obrers, menestrals i estudiants de Sant Petersburg, encapçalada pel pope Georgij Gapon — probablement un agent provocador — es van dirigir al palau d'Hivern per presentar un memorial al tsar en què es demanaven millores en les condicions de vida, llibertats democràtiques i la convocatòria d'una assemblea constituent. El seguici, que arborava icones i cantava Deu salvi el tsar, fou interceptat per la guàrdia cosaca, que obrí foc; i el resultat va ser de mil morts i de dos mil ferits («Diumenge roig» o «sagnant»).

Tot seguit, sovint espontàniament esclataren vagues en nombrosos centres industrials, que de vegades esdevingueren autèntics moviments revolucionaris; es produïren revoltes camperoles a Geòrgia i a la conca del Volga, un petit sector de l'exèrcit s'insurgí (rebel·lió del cuirassat Pot'omkin, juny-juliol de 1905) i s'assajaren noves formes d'organització i direcció, com els soviets. Els soviets eren assemblees de delegats de les fàbriques i de les organitzacions obreres i van constituir les úniques institucions democràtiques espontànies del país. Enmig d'una població gairebé analfabeta els mètodes expeditius que feien servir (votació a mà alçada, assemblees públiques, elecció directa dels òrgans superiors, dret de remoció, etc.) van fer arribar la política a les masses, de manera que aquestes la poguessin enten-

dre perfectament. Els primers soviets van sorgir a Sant Petersburg i a Moscou, i es van estendre ràpidament pels centres industrials més importants de Rússia. Per la seva banda, els delegats liberals dels zemstva també aprofitaren el descontentament general per reclamar el sufragi universal.

### 2.1 La creació de la дума

La imminència d'una vaga general forçà el tsar a prometre reformes i anunciar la convocatòria d'una дума; l'oposició, amb reticències, ho acceptà, llevat dels bolxevics, que donaren suport a les insurreccions dels mariners de Kronstadt i de l'esquadra del mar Negre, durament reprimides (novembre 1905 - gener 1906).

Davant del perill d'una guerra civil, el 17 d'octubre, Nicolau II signà un manifest imperial que anunciava el reconeixement de les llibertats ciutadanes (de consciència, de paraula, d'associació i de reunió), la convocatòria d'una futura assemblea legislativa (дума) i l'organització d'eleccions. El «Manifest d'Octubre» dividí l'oposició. Mentre que els revolucionaris rebutjaven qualsevol mena de compromís amb el tsar, els liberals radicals, reagrupats en el nou Partit KD, no s'hi van pronunciar.

Solament els moderats i la Unió del poble rus, partit d'extrema dreta, van donar un suport

incondicional a la nova política tsarista.

Les eleccions legislatives beneficiaren sobretot el partit KD, que en resultà vencedor, mentre que la dreta tan sols va obtenir el 10 per cent dels sufragis. Amb tot, la victòria va servir ben poc als liberals. La primera дума, en confrontació constant amb el conservadorisme del govern, fou dissolta el juliol del 1906. La que li va succeir era més radical (els socialrevolucionaris van obtenir 37 escons i els socialdemòcrates, 66), però també estava molt dividida. També fou dissolta, el 3 de juny de 1907. El govern aprofità l'avinentesa per anul·lar la representativitat política i les prerrogatives de la дума.

Però aquestes reformes eren aparents. El sufragi era corporatiu i indirecte per impedir una victòria de l'oposició. El sistema era constitucional, però no parlamentari, perquè els ministres no eren responsables davant la Duma i el tsar tenia la iniciativa legislativa.

### 2.2 Les reformes de Stolipin

Stolipin, primer ministre de Nicolau II a partir de 1906, creia que l'únic mitjà per aturar la revolució era fomentar el creixement econòmic del país.

Stolipin centrà l'atenció en la qüestió agrària, motiu de fortes controvèrsies en les primeres dumes i font de preocupació permanent del



Stolipin

poder a partir dels nombrosos aixecaments de la pagesia el 1906. La innovació més important del primer ministre consistí a suprimir gairebé completament l'antic sistema de comuna pagesa, en benefici de l'explotació privada. Com que va crear una nova classe de petits propietaris, Stolipin contribuï al desenvolupament del món rural i satisféu parcialment les aspiracions de la pagesia russa. Per tal de fomentar la independència econòmica de Rússia, Stolipin afavorí la formació de capitals russos, impulsà el creixement de les exportacions i estimulà una producció cada cop més competitiva. Els anys 1907-1911, període de reacció, tot i que també de creixement i d'augment de la riquesa, es caracteritzaren pel replegament del moviment revolucionari i per l'aparició d'un nou nacionalisme fonamentat en la imatge d'una autocràcia il·lustrada. Aquesta fou l'edat d'or de Nicolau II, però l'assassinat de Stolipin, el 5 de setembre de 1911, va fer fracassar la darrera temptativa de renovació conservadora de l'Imperi. Ω

## El botxí mai no oblida rematar la víctima

«Si no os oyen hablar en catalán, mejor», va recomanar una llibretera que havia convidat Quim Monzó a signar llibres a l'edició de fa uns anys del Saló del Llibre de Madrid. Monzó simplement parlava en català amb l'editor de la versió espanyola dels seus llibres, que també és fill de Barcelona. Sentir una conversa privada en català despertava una mena de sorpresa desagradable entre una part important del públic que visitava aquella caseta firal. «En Madrid, los libros traducidos del catalán, más que indiferencia despiertan animadversión. Si fuereis ingleses, no pasaría nada. Pero catalanes...», li va confirmar a Monzó un altre llibreter de la fira. L'anticatalanisme és una fòbia absolutament irracional, però continua existint i no només a Madrid. L'escriptor Jordi Coca denunciava temps enrere la divisió que hi ha en molts instituts de Barcelona entre quillos i catalufes. Coca assegura que els primers tenen actituds agressives i

espanyolistes que els duen a odiar els catalanoparlants: «S'han donat molts casos, que tinc testificats, en què els catalufes (catalanoparlants de classe mitja) han hagut de demanar perdó per referir-se a Catalunya i, més d'un cop, grups de quillos els han forçat a cridar Viva España, com en els millors temps» (Avui, 12.12.00).

Si encara avui hi ha tanta hostilitat envers la realitat catalana és perquè no s'ha fet l'esforç d'assumir seriosament des de la societat espanyola (i francesa) els reiterats intents genocides dels governs de Madrid (i París) per fer desaparèixer la llengua i la nació catalana en els darrers tres segles. Les persecucions i escarnis que hem patit les nacions sense estat acostumen a ocultar-se com si mai s'haguessin produït. Doudou Diène, director de la Divisió de Projectes Interculturals de la Unesco, explica que cal analitzar i extreure conseqüències d'aquests fenòmens violents en lloc

d'amagar-los perquè «a través d'aquest silenci s'alimenta la barbaritat actual. Per això el combat pels drets humans és un combat per la memòria perquè tota tragèdia del passat que es vol oblidar es reproduïx amb formes diferents» (Presència, 27-6-99). L'anticatalanisme en què s'ha mogut Espanya des de 1714 (i fins i tot molt abans) ha deixat una empremta en la psique col·lectiva dels espanyols que es resisteix a desaparèixer. I en l'actual període postfranquista aquesta intolerància ha brotat sota altres maneres.

Conseqüentment el coneixement és un dels millors antidòts contra les atrocitats de la humanitat.

Anna Bastida, professora de l'Escola de Formació del Professorat de la UB, pensa que si es vol educar per a la pau no ens ha de saber greu ensenyar la crueltat de la guerra a les escoles: «Si fem un esforç per explicar als alumnes quina és la realitat de la guerra, com

actua la propaganda, com es distorsiona l'enemic, estarem educant per a la pau i contribuïrem al fet que els alumnes construeixin la seva personalitat amb valors que facin inacceptable la guerra» (La Vanguardia, 9-5-93). Tant és així, que Doudou Diène no dubta a afirmar que el pas previ per avançar cap a una cultura de la pau és assumir plegats l'existència dels drames humans que ens han tocat de prop. I conèixer-ne amb profunditat tant la seva història com els seus efectes. En aquesta línia, Diène ha impulsat darrerament un ambiciós projecte anomenat La ruta de l'esclau, amb el qual estudia i difon els avatars del comerç negrer i les seves repercussions durant cinc segles d'història: «L'esclavitud moderna suposa la negació total de la dignitat i de la personalitat de qui pateix els abusos i el menyspreu; i és significatiu observar que els pobles que la pateixen són els mateixos que van patir el tràfic. Per tant, analitzar i

donar a conèixer l'esclavitud històrica és una manera de dotar-se d'armes per combatre l'esclavitud contemporània» (Presència, 27-6-99). Per aquesta raó és cabdal abordar i fer pública la impossibilitat que els catalans ens puguem realitzar com a poble mentre persisteixen les condicions actuals de dependència política envers Espanya i França. Viure democràticament subjectats a dues nacions veïnes, que en cap moment s'han plantejat fer una cura d'humilitat, no fa més que diluir-nos entre els seus referents. En aquest sentit, Doudou Diène fa seves unes paraules d'Elie Wiesel, escriptor nord-americà premi Nobel de la pau, quan assenyala: «El botxí sempre mata dues vegades, la segona amb el silenci». Ω



QUIM GIBERT, PSICÒLEG

**Necessitam comercials arreu de la nació catalana i especialment a Eivissa i a Menorca. Telefonau-nos a l'Estel. Tel. 971 265 005**



## CRONOLOGIA DE TOT CATALUNYA



## Anys 1532-1533

PER RICARD COLOM - [colomtaube@hotmail.com](mailto:colomtaube@hotmail.com)

### De com els espanyols censuren, escapcen i reescriven la Història: els mentiders com a fills del dimoni.

A les capitulacions de Sta. Fe els Catòlics concedien a Colom un 10% de totes les possessions que descobrís en el seu viatge. Lluís de Santàngel, ric hom valencià tresorer de la Confederació catalanoaragonesa, pagava l'expedició.

Quan els Catòlics s'adonaren de què havia descobert Colom, maniobraren per fer-se arrere en això del 10%: era massa.

En aquella època Castella tenia uns 8 milions d'habitants i la Corona catalanoaragonesa sols un milió, en molta inferioritat política i militar (Fernando, anomenat «catalanote» i «viejo catalán» per la xenòfoba aristocràcia castellana deia: la boñigas de Castilla son oro en Aragón).

Castella anà maniobrant durant els pròxims anys per a quedar-se en exclusiva amb tot l'or americà.

Llegiu aquest documentat estudi d'en Puigneró i Bilbeny: <http://www.unitat.org/colomn.htm>

Durant els Àustries tot llibre sobre Amèrica era estretament vigilat, censurat i reescrit, els vaixells sistemàticament escorcollats a fi d'amagar el gran Genocidi contra els amerindis (més de 100 milions de morts en dos segles). D'això en digueren la «leyenda negra inventada por los luteranos».

«Espada de infieles, martillo de herejes y forja de Imperios», però en realitat «picaros, soplones, inquisidores y caciques». Ja els coneixem, no cal ni que ens ho expliquin.

«Estim la Llibertat,



i l'estim més a mesura que conec millor la submissió del poble a l'esclavatge, a l'opressió i a la tirania,



i a horribles ídols del passat que brillen, lluïts pels ressecs llavis dels esclaus. Però, en aquest amor per la Llibertat, també estim aquells esclaus, perquè cegament van besar els morros de bèsties ferotges,

en calma i beneïda inconsciència, sense sentir el verí dels escurçons i cavant, sense saber-ho, llurs tombes amb llurs pròpies ungles».

(Jubran Khalil Jubran, escriptor i artista libanès emigrat als Estats Units).



ca. 1532: «La respuesta, en suma, fue decirle que los españoles iban de parte del Sumo Pontífice a desengañarles de su idolatría y enseñarles la verdadera religión de los cristianos, y de parte del Emperador y Rey de España...iban a hacer amistad y paz perpetua y parentesco con el Inca y todo su imperio, y no hacerles la guerra ni otro daño alguno...» (Ambaixada Inca i resposta espanyola, segons la censurada i reescrita «Historia General del Perú»). Promeses espanyolistes: aigua en cistella.

1532: Pizarro porta la seva expedició des de Panamà a Perú.

Atahualpa, l'emperador inca, és detingut i assassinat a



CARLES V AMB UN GOS, DE TIZIANO, ca. 1532.

Cajamarca per Francisco Pizarro (l'Exèrcit espanyol té dedicat a aquest genocida un model de tanc, entre altres coses).

«Popul Vuh», el llibre maia de la Creació que desemmascara el genocidi castellà contra Ameríndia: «Deixeu-nos entristir, ai, perquè són arribats!...ens fan passar d'un senyor a un altre com si fóssim animals...Que molts cristians arribaren ací amb el ver Déu, però aquest fou el començament de nostra misèria..., de les lluites amb armes de foc...l'obra dels espanyols...Els ens ensenyaren la por, s'hi marciren nostres flors. A fi que llur flor visqués, feren malbé i devoraren la nostra».

Fundació de Puebla, a Mèxic.



POPUL VUH, HISTÒRIA DE LA CREACIÓ DELS MAIES.

2000 moriscos de devers Cullera s'embarquen en les galiotes d'en Barbarossa.

Publicació d'«Antialcorano», sermons del canonge de Gandia Bernat Pérez, erasmista. La fanàtica Inquisició en retirarà l'edició, tanmateix.

La confraria dels escudellers de Barcelona s'independitza dels ollers, rajolers i gerrers.

França dona suport amb les armes a la Lliga de Smalkalda.

Mancat de tropes i de diners, i amenaçat pels turcs arreu, el Kaiser ha de signar la Pau religiosa o treva de Nüremberg amb els prínceps protestants, a canvi n'obté l'ajut contra el turc, que assola les costes italianes i hispàniques.

Nova invasió turca contra Àustria: el Kaiser, amb els protestants i Andrea Doria, els fa recular.



CARLES I ALLIBERA ORAN (BERBERIA), ca. 1532.

Expedició catalana per defensar Viena dels turcs (G. de Cardosa, J. Boscà, J. Agustí).

Els nobles bretons signen tractat amb França: hi entren com a «autonomia». A hores d'ara el bretó s'ha perdut en més d'un 98% a causa de la política genocida francesa i perden totalment també l'autonomia fa molt: com per confiar en París.

«El Príncep» d'en Niccolo Machiavelli és publicat postumament.



NICCOLO MACHIAVELLI.

8-1532: Més de 200 moriscos d'Alfandec-Valldigna (la Safor) s'embarquen vers Algèria. De Xara marxen tots els veïns (60 cases), llevat d'un tal Marcel·lí. De Massalalí se'n fugen tots. De Simat, Alfulell, Benifairó, Ombria, Taverna i Alcudiola gran nombre de cases senceres.

En altres llocs per aquests anys fugen els moriscos en massa vers Berberia (=Magrib).

1532-1540: La Inquisició crema 441 persones a València, en un estat de paor generalitzada i submissió irracional.

1532-1624: Vida de Tulsi Das, qui realitza la versió hindú de «Ramaiana», la qual s'esdevé la Bíblia de l'hinduisme.

d. 1532: El cortesà Joan Boscà fixa sa residència a Barcelona.

25-1-1533: Henry VIII pren segona muller: Anne Boleyn (Anna Bolena).



ANNE BOLEYN.

1533: Corts confederals de la Corona catalanoaragonesa a la llavors catalanoparlant Montsó.

Aliança de França amb Berberia contra l'Imperi.

Fundació de Cartagena d'Índies per Pedro d'Heredia. Serà fort i base naval fortificada.

Casaus (Las Casas) visita el cacic rebel «Enriquillo», cap d'una guerrilla antiespanyola a les muntanyes de Batoruco.

Benalcazar ocupa la ciutat inca de Quito.



BERTOMEU CASAUS.

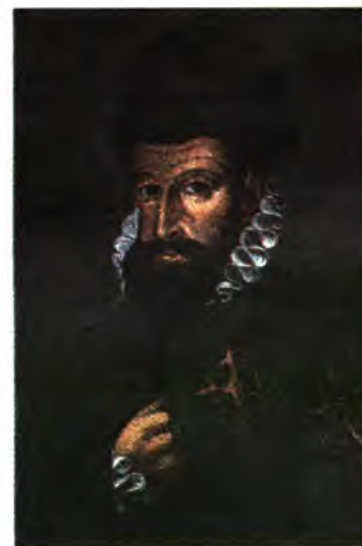
13-9-1533: Cedula per exigir silenci a en Casaus pels seus «fogosos sermons» (ço és, acusadors del genocidi), a la Hispaniola. Els espanyols, si tornàs a passar, tornarien a fer callar les veus que els denunciaven, segur, de fet fan callar les violacions de drets humans i llurs genocidis al llarg de la Història.

1533-1584: Llarg regnat de l'unificador Ivan el Terrible.

1533-1592: Michel de Montaigne, filòsof moralista francès.

1533-1594: Alonso de Ercilla y Zúñiga, autor de «La Araucana», sobre les guerres contra els indis araucans (Xile actual).

15-11-1533: Ocupació de Cusco, en la invasió castellana de l'Estat Inca. Es tracta de la capital de l'Imperi Incaic, presa per Pizarro i Almagro.



FRANCISCO PIZARRO, CERCATRESORS I GENOCIDA.



**Joan Ferrandis d'Herèdia**  
(València, c. 1480/1485-1549)

**«AMOR NO ES POT CLAMAR DE MI EN RES...»**

Amor no es pot clamar de mi en res,  
que no haja fet en mi quant ha pogut,  
en fer-me torts per on só conegut  
per ell qui só, com ell per mi qui és.  
lo comportant i ell fent, puix he fet més,  
guanye l'honor que ell per mi ha perdut,  
i així es veurà l'estat d'on és caigut  
i on só assumpt sofrint sos desplaers.  
Bé crec que Amor, si en lo compte caiguera  
de bé tan gran, que nunca mal me fera.

Ia fui tan molt, com ara só no-res,  
i si res só, no allò que ser solia,

en mi, que pot ser res, que ja res sia,  
si per qui fui no só, puix ja no és.  
Oh cru remei! Mas tan sens ell estic,  
que vull la mort, volgués-me ella almenys,  
puix fent lo més, matant-me féu lo menys.  
Mas no ho farà, que em té per enemic.  
Més ho só o mon enemic mortal,  
que vull lo bé de qui m'ha fet lo mal.

Ab tanta por me té lo mal present,  
que del passat ja casi no em record,  
on sent si en mi tot sentiment és mort,  
sinó el voler sentir més lo que sent.  
"De qui tinc por ni quin perill m'espanta?  
"Què em poden fer que en mi ja fet no sia?  
Sens cultivar est tros de terra mia,  
n'ha tret Amor l'esplet i res no hi planta.  
I així ho cull trist, fadat de males fades,  
com de noguer lo fruit a bastonades. Ω



**SOPAR DE REPUBLICANS A MANACOR**



Na Caterina Veny de Manacor i en Tomeu Obrador de Campos són redactors del Diari Balears. Cobriren la notícia.

**FIRA DE MURO**



Són na Maria Ordines i en Rafel Perelló. Ella és mestre artesana i monitora dels Clubs de la Tercera Edat de Muro i de sa Pobla. Tel. 971 537 266



En John Neville és l'amo de l'empresa Innovació Ecològica que està ubicada a la Colonia de sant Pere d'Artà. Ven màquines que maten insectes, lleven les males olors, netegen l'aire... Els seus principals clients són les administracions públiques i els grups d'hostaleria. Tel. 971 589 330



Na Bàrbara Simó i en Pere Ramis són els amos joves de la Ebanisteria Ramis de sa Pobla. Tel. 971 862 159



Fa un any que na Caterina Siquier i la seva família han obert la Croiserteria Germans Barceló a la Plaça de Sant Martí de Muro. Tel. 971 537 483



En Gabriel Amer és l'amo de l'Autoservei can Biel a la Plaça de Sant Martí de Muro. El dia de la fira va posar una paradeta davant ca seva. A la foto el seu encarregat Joan Abrines. Tel. 971 537 818



Na Marisa Serrano i en Josep Medina exposaren Paissatges de Mallorca a la Casa de Cultura de Muro el dia de la Fira. Tel. 687 810 846



La regidora de cultura de l'Ajuntament de Manacor durant el seu parlament. Va dir que certes persones manacorines li recriminaven que recordàs els temps passats de repressió confiscació i mort.



En Jaume Santandreu, com de costum, fou el més contundent en el seu parlament. "La gran manya que tenen les dretes per convertir les víctimes en botxins". "Els hereus d'aquells feixistes continuen comandant i diuen: no hem de recordar la història, però poble que no recorda la història està condemnat a repetir-la".



En Mateu Adrover i na Margarida Gaià anaren al sopar dels republicans de Felanitx.



La filla del Batle Garanya, na Dora Amer, va recordar coses passades amb el seu pare quan era nina.



En Josep Maria Segura és el president del Club Fora vila de Motos Harley Davidson de Muro. Són 70 motoristes que entra altres coses organitzen el Campionat d'Espanya de Motocros, enguany en la seva sisena edició. Tel. 607 150 020





# Sempre Fidels a Catalunya

(Antoni Gaudí Independentista. Versió editada pel Catalan National Council ©2002-020103. Sempre Fidels a Catalunya)

«Antoni Gaudí va arribar a la conclusió ferma i madura que, sense la independència, no hi havia possibilitats de crear a Catalunya una política justa, honesta i regenerada.»

«Íntimament, Gaudí vivia tan separat d'Espanya que actuava com si no sabés ni volgués parlar castellà»

«Fidel a la seva actitud, que tenia pensada i repensada, l'onze de setembre del 1924 la policia espanyola va detenir-lo i el van tancar al calabós per haver-se negat a parlar-los en castellà –Gaudí tenia ja 72 anys-»

«Per damunt de qualsevol altra cosa, Gaudí és un gegant del geni català que, sortint com surt, demostra el que som i el que podem ser els catalans.

Francesc Pujols.»

Agustí Giménez-Camins.

Versió editada pel Catalan National Council

(©) Copyright 1993-2002

El Consell Nacional Català autoritza la seva total o parcial reproducció i divulgació, sempre i quan es mencionin les fonts.



2

## L'arquitectura i la confiança en nosaltres mateixos

Sembla que a molts catalans ben situats se'ls capgira el seny o se'ls desvetlla el complex E.E. (Estat Espanyol), quan s'afirma i es divulga que Antoni Gaudí era un convençut independentista. Per què ho volen amagar, si en queden proves tan clares? Al marge del seu profund esperit religiós, no és possible comprendre Gaudí –no parem de repetir-ho- sense entendre el seu afany de convertir Barcelona en una capitalitat monumental i esplendorosa de la Catalunya lliure que ell somiava. Per això, tota la seva arquitectura és pròpia d'un home que té confiança en nosaltres mateixos. Del fet en tenim testimonis incontrovertibles.

Era el febrer del 1924 quan Joaquim Casas-Carbó, amb l'afany de llegir-li fragments d'un assaig que estava escrivint, intitulat El problema peninsular, va visitar Gaudí. L'assaig pretenia trobar solucions federalistes per a la convivència de les nacions ibèriques. A mitja

lectura, Gaudí ja no va voler escoltar ni una ratlla més, i de forma rotunda li engaltà a l'autor: "Això és una tonteria". Seguidament, segons escriu el mateix Casas-Carbó en l'edició definitiva del seu llibre El problema peninsular, declarà que l'arquitecte no volia saber res de la plana alta central –la meseta castellana-. És més, Casas-Carbó recalca: "m'anava donant detalls i detalls per convèncer-me de la **incompatibilitat entre catalans i castellans**".

Íntimament, Gaudí vivia tan separat d'Espanya que actuava com si no sabés ni volgués parlar castellà. Així ho recorda Cèsar Martinell. Quan Unamuno va visitar les obres de la Sagrada Família, Joan Maragall va haver de fer de traductor entre el genial arquitecte i el renombrat filòsof. Després, Unamuno, ressentit pel fet, qualificà la Sagrada Família d'"arte borracho".

Fidel a la seva actitud, que tenia pensada i repensada, l'onze de setembre del 1924 la policia espanyola va detenir-lo i el van tancar al calabós per haver-se negat a parlar-los en castellà –Gaudí tenia ja 72 anys-. La situa-

ció era dramàtica; els amics íntims de l'arquitecte hagueren de pagar una multa per treure'l d'aquella masmorra.

La catalanitat d'Antoni Gaudí era tan palpable i fecunda, encara que no la veies sin cert intel·lectuals provincians, que mentre criticaven el nostre més universal arquitecte, Francesc Pujols ja els contestava tot afirmant:

"Per damunt de qualsevol altra cosa, Gaudí és un gegant del geni català que, sortint com surt, demostra el que som i el que podem ser els catalans."

Estava tan segur Francesc Pujols del valor de l'obra d'Antoni Gaudí, que parlant de la Sagrada Família diu:

"L'empenta i la injecció de vida que en Gaudí hi va donar, arrossegaria en molts anys la concepció arquitectònica del que vingués a continuar-la dotant-lo d'un pensament de foc, encara que fos un cervell com el gel."

No hi ha pas dubte que l'obra d'Antoni Gaudí té el mèrit d'infondre-li, al català, una convicció segura de si mateix, i un entusiasme en les seves coses, que són ben pocs els qui han sabut imprimir-la a la nostra gent. Fet

que contrasta amb altres visions arquitectòniques esllanguides i pusil·lànimes, que han convertit sectors de Barcelona en suburbis perduts de qualsevol ciutat provincialiana. Pròpies d'arquitectes que no tenen altra dèria que construir edificis "normals", amb la simplicitat que sol donar-se a la caseta per al gos.

No oblidem que, a Barcelona, l'arquitectura des de 1714 s'ha mantingut estretament relacionada amb l'opressió que s'exercia sobre la capital per part de les forces colonitzadores.

Pensem que les cases de Barcelona havien de tenir menys alçada que les torres de la oprobiosa Ciutadella, que manà construir Felip V, tot destruint un barri. Així es facilitava que des de la fortalesa poguessin bombardejar la ciutat quan els donés la gana. Si es pensa en els deliris obsessius dels qui voldrien minimitzar la imatge de Barcelona, el titànic esforç arquitectònic d'Antoni Gaudí es converteix en una de les victòries més espectaculars de la catalanitat.

CONTINUARÀ...

## Més de 4 morts al dia a l'Estat espanyol

Esprai <esprai2@yahoo.ca>

Ara fa dies que el PPSOE i els seus gossets de companyia, CiU i PSC, estan preparant l'opinió pública per tirar endavant una futura llei de partits polítics dirigida a il·legalitzar Batasuna i totes les organitzacions polítiques dissidents amb l'actual sistema "democràtic" espanyol. Aquesta jugada política s'està duent a terme per mitjà de la manipulació dels mitjans de comunicació oficials i el discurs és el de sempre: Contra el terrorisme i per la vida.

Doncs bé, des de l'Espr@i volem posar damunt la taula una sèrie de dades que evidencien que, si el que volen realment és evitar la mort de persones, no cal una nova llei de partits, sinó aturar la sinistralitat laboral que provoca més de quatre morts al dia a l'Estat espanyol (sentim no disposar de les dades dels Països Catalans).

El problema és que els partits espanyolistes no rendibilitzen electoralment els morts per accident laboral, però sí que ho fan amb els morts per les accions d'ETA. A més a més, mentre la legis-

lació per criminalitzar la dissidència política avança a ritmes dictatorials, la legislació per intentar evitar els 1.500 morts anuals per inseguretat a la feina és inexistent. Pitjor encara, el PPSOE i els sindicats espanyols majoritaris, UGT i CCOO, continuen pactant reformes laborals que perpetuen i agreugen aquesta situació.

Ja n'hi ha prou d'hipocresia! Volem treballar en condicions dignes i segures! Volem l'autodeterminació per als pobles oprimits! Així sí que salvarien vides! Ω

## PORTALBENIDORM EN CATALÀ

La web [www.portalbenidorm.com](http://www.portalbenidorm.com) ha fet una enquesta per tal de veure quina és la llengua en què els internautes volen que aparega aquesta web. Es vota prement sobre la paraula «vota» que apareix a la banda de dalt a la dreta dins d'un requadre groguet.

Farà un parell de mesos la web [www.portalibi.com](http://www.portalibi.com) va engegar la mateixa i com que va guanyar per majoria que la web fora en valencià ara aquesta web ja apareix íntegrament en la nostra llengua. Entreu-hi i participeu! Ω





Socialistes de Mallorca

Passatge Guillem de Torrella, núm. 1 1r, esq. Edifici Sena "Els Geranis" - 07002 Palma  
Tel.: 971 72 37 92 Fax: 971 72 43 69

## UNA REFLEXIÓ SOBRE L'IMPOST ECO-TURÍSTIC.

Des que varen arribar els primers viatgers a les Illes, a les darreries del segle XVIII, el turisme, com a fet que implica no només l'economia sinó quasi bé tots els aspectes de la vida de la població balear, ha evolucionat força.

Sens dubte l'eclosió del turisme a tot l'Estat i molt especialment a les Illes Balears va tenir lloc als anys 60, quan es va donar el denominat boom turístic. De llavors ençà, la realitat del turisme de masses es va convertir en condicionant de canvis econòmics i socials, amb les conseqüents implicacions culturals i polítiques.

El monocultiu del turisme comportà, en major o menor mesura, l'abandonament de l'agricultura i de l'activitat industrial. El creixement del sector turístic sense cap planificació provocà desequilibris territorials i estructurals que encara arrossegam. Per corregir-los i passar a un nou estadi del turisme, es planteja en aquests moments la necessitat d'una política turística que delimiti el creixement i tinguí en compte els valors ambientals. Una política que no implicà el

rebuig del turisme vacacional, sinó l'assumpció de la necessitat de tendir cap a la sostenibilitat, de plantejar-se l'oportunitat de negoci, tenint en compte la limitació dels recursos i els interessos de la població de les Illes.

El model turístic del futur que s'apunta ha de partir d'una idea clau: la diversificació. Diversificació per afrontar reptes estructurals, però també com a mecanisme per recuperar la nostra identitat i incloure-la com a valor afegit del producte turístic. Com a repte estructural em referesc a l'estacionalitat, que fa que en temporada alta s'assoleixin unes puntes de població i, per tant, de consum de recursos insostenibles per molt temps. Per aquest motiu és necessari aplicar polítiques que fomentin la redistribució de fluxos de turistes al llarg de l'any.

D'altra banda, s'imposa una reflexió sobre la conjuntura actual dels mercats i la posició de les Illes Balears com a destinació turística. A l'estabilització dels mercats emissors s'ha d'afegir el ressorgiment, en els últims temps, de les

destinacions de la Mediterrània oriental. Davant aquesta situació, l'estratègia per mantenir el nostre lideratge ha de centrar-se en competir en qualitat. Qualitat entesa com a sostenibilitat; és a dir com a creixement econòmic viable que no provoqui desigualtats i respecti el patrimoni natural i cultural de les Illes, a fi d'augmentar la qualitat de vida dels residents i dels visitants.

Per aconseguir aquests objectius, el Govern de les Illes Balears va crear per llei el Fons de Rehabilitació d'Espais Turístics i Naturals, destinat a la remodelació i la rehabilitació de zones turístiques; a la recuperació de recursos i d'espais naturals i rurals; a la revalorització dels elements patrimonials de rellevància social, cultural i turística, i a la revitalització de l'agricultura com a activitat econòmica competitiva.

Les primeres actuacions per a la recuperació de la zona humida de ses Feixes a Eivissa o l'adquisició de les finques d'Albarca i es Verger a Mallorca, són només alguns dels exemples del camí que

ja s'ha iniciat per millorar l'entorn que gaudim durant tot l'any els que vivim a les Illes i que comporta, al cap i a la fi, la nostra oferta turística.

La principal font de finançament del Fons de Rehabilitació és l'impost sobre les estades en empreses turístiques d'allotjament, més conegut com a impost turístic o ecotaxa. L'impost és, per damunt de tot, una eina de millora i conservació de la primera font de riquesa i ocupació laboral de les Illes: el turisme. És un mecanisme per implicar els turistes en la recuperació del patrimoni natural i cultural d'unes illes que disfrutem tots i totes. És, en definitiva, una demostració de solidaritat entre visitants i residents, que permetrà deixar a les generacions futures una herència en òptimes condicions.

Amb la recaptació de l'impost turístic tothom hi guanya. En primer lloc, perquè s'aconseguirà molt per molt poc, ja que implica una quantitat petita per persona i dia (l'equivalent al dos per cent de la despesa diària mitjana d'un turista). A més a més, amb la seva apor-

tació, el turista contribuirà a pagar els sobre costos en infraestructura i serveis que genera el turisme, cosa que fins ara fan els residents mitjançant una part dels seus impostos. El fet que es gravin les estades diàries, suposa que pagui major quantitat qui més temps estigui i, per tant, qui més recursos utilitzi.

Pel que fa a la indústria turística, resulta evident que amb l'aplicació de l'impost n'augmentarà la competitivitat, perquè l'adequació de zones turístiques comportarà una millora en la qualitat del producte, imprescindible per continuar atraient els visitants. Per tant, la col·laboració que es demana a les empreses d'allotjament és petita amb relació als guanys que obtindran amb aquesta situació.

En conseqüència, és el moment de marcar les pautes del model turístic dels pròxims decennis per continuar essent una destinació capdavantera. I és l'hora també de considerar l'ecotaxa de forma positiva i considerar-la com l'inici d'un segell de qualitat per a un futur immediat. Ω

Bel Oliver

### CRITERIS ESPANYOLS D'IL·LEGALITZACIÓ DE PARTITS

Si s'aprova aquesta llei i s'apliquen aquests criteris, el 90% de la gent que llegiu l'Espr@i quedareu il·legalitzats. El 100% dels que el redactem, també.

Es podrà il·legalitzar els partits polítics que:

- No respectin, de manera reiterada i greu, els principis democràtics i constitucionals.
- Promoguin, defensin o exculpin els atemptats contra la vida, la integritat o la dignitat de la persona.
- Fomentin l'odi, la violència i la confrontació social.
- Donin suport exprés o tàcit al terrorisme.
- Persegueixin, intimidin o aïllin socialment els que s'oposen a la violència.
- Utilitzin símbols, missatges o elements que s'identifiquin amb el terrorisme.
- Cedeixin a terroristes o als seus col·laboradors prerrogatives que la legislació electoral concedeix als partits.
- Col·laborin amb entitats que actuen en concert amb una organització

terrorista.

- Participin en actes per homenatjar terroristes.
- Donin cobertura perquè es cometin accions de desordre o intimidació.
- Incloguin en els seus òrgans directius o en les seves llistes electorals persones condemnades per terrorisme o tinguin un nombre significatiu d'afiliats que militin en organitzacions vinculades a un grup terrorista.

Ja ho veieu. Ara li posen nom i cognom a la cacera de bruixes. Surrealista i dictatorial.

### ERC CONTRA LA FUTURA LLEI ESPANYOLA DE PARTITS POLÍTICS

Esquerra Republicana llança una «proposta catalana» d'oposició a la llei, com podria ser un recurs d'inconstitucionalitat i reclama de CiU que s'hi oposi.

El diputat d'Esquerra Republicana al Congrés, Joan Puigercós, ha reiterat «l'oposició frontal» de la seua formació a la proposta de reforma de la llei de partits polítics que han pactat PP i PSOE, amb la inten-

ció d'il·legalitzar Batasuna, i ja ha avançat que en presentarà una esmena a la totalitat quan arribi a la cambra espanyola.

En relació a les diverses veus crítiques eixides ahir des de CiU i els Socialistes, Joan Puigercós ha declarat que «De totes maneres les declaracions de Joaquim Nadal d'ahir o la reunió de Pasqual Maragall amb Jordi Pujol, ens han de fer pensar de si hi ha voluntat clara de desmarcar-se de forma clara del PSOE, o si ens tornem a trobar en la típica maniobra de distracció dels excessos espanyolistes del PSOE com la recent votació del PHN al Parlament europeu. En aquest sentit, Puigercós ha reclamat de CiU «que sigui coherent» amb les declaracions de Duran i Lleida, cosa que significaria «que el grup de CiU a Madrid hi vote en contra».

Peral dirigent republicà, d'existir realment un desmarcament de part del PSOE i una actitud «coherent de CiU, això hauria de comportar «lògicament, que hi hagués una proposta catalana, com per exemple la presentació d'un recurs d'inconstitucionalitat promogut des del Parlament de Catalunya. Sobre aquesta iniciativa legislativa i l'actitud dels dos grans partits espanyols, Puigercós ha manifestat que «no deixa

de ser una coincidència que ara que es commemorarà la legalització del PCE i del PSUC, el PP vulgui modificar la llei de partits polítics per poder, des del parlament espanyol o des del poder judicial (tant se val) il·legalitzar un partit».

Aquesta indistinció entre qui pogués promoure aquesta il·legalització ha estat subratllada pel diputat en afirmar que «no deixa de ser preocupant l'actitud de Rodríguez Zapatero qui, a més del seguidisme amb el PP, vol deixar aquest tema en mans d'un poder judicial que el mateix PSOE acaba criticant, amb un Jesús Cardenal que ha demostrat la seua parcialitat i sectarisme permanent»; situació que ha estat definida com de «irresponsable, quan la mateixa democràcia espanyola veu trontollar la separació del poder judicial del govern, des del TC al mateix CGPJ».

Finalment, Joan Puigercós ha indicat que «des de la posició que sempre hem mantingut des d'Esquerra Republicana, entenem que la voluntat del PP i PSOE amb aquesta llei és la de perseguir idees; i la defensa de les idees en democràcia sempre és legítima. De prosperar aquesta llei ens trobaríem a l'Estat espanyol amb una democràcia de més baixa intensitat encara que l'actual».

### QUINZENA IDEA DE LA CAL PER FER AVANÇAR EL PAÍS

«Fes-te insubmís lingüístic: no paguis factures, multes, no reconeguis cartes de les administracions, que només estiguin escrites en castellà. Tenim el dret a rebre-les en català.» Ω

## Restaurant Sa Curva

Menús 950 ptes.

Diumenges buffet a 2500 ptes.

Hípica de Son Pardo. Tel. 971 201 017





## El català i els Països Catalans. Present i futur: una mà renta l'altra i totes dues

ROSA CALAFAT

*Posats a establir comparances entre la doble dependència colonial, a la Guinea estaven molt millor que nosaltres aquí. Mon pare em contava que tenien ordres estrictes de respectar les llengües indígenes, els usos i costums, els tribunals, els matrimonis, la poligàmia... Nosaltres, els catalans, estam, molt pitjor perquè no ens reconeixen ni tan sols la nostra condició de colònia.*

### Llengua i cultura. Per una interpretació ecolingüística del present

La llengua no és sols instrument de comunicació. Els qui ens ho fan creure veuen com a una maledicció divina la diversitat lingüística. El llenguatge humà és tridimensional, a banda de la funció comunicativa, hi ha l'expressiva i la identificativa.

"Seguint els passos del pensament

més enllà de les aparences avui només preste atenció a les formes triangulars".

(Joan Brossa)

La llengua és el vehicle d'expressió i d'interpretació de l'entorn. En aprendre una llengua, aprenem la realitat que representa i estructura. És a dir, ens immergim en l'avenc de la cultura. I "la cultura" -diu l'intel·lectual català Miquel Bauçà- "més que el tarannà d'una tribu és el sistema de rebuig de què disposa per afrontar les altres, hostils o no hostils. La cosa intolerable de la cultura que mostren i imposen els nostres enemics és que no és un fet aïllat, un meteor, ans una cultura, porca si hom vol, però cultura. No és com un constipat, és una malaltia crònica. L'error de molts dels meus compatriotes és que no l'han considerada així i no han pres cap mesura preventiva i han acabat contagiats, amb els seus símptomes més foscs i llords".

La LLENGUA és element de cohesió grupal, eix vertebrador d'una comunitat lingüística. Ara bé, la LLENGUA com a delimitadora d'una comunitat es crea des de fora de la LLENGUA mateixa. Els mecanismes de socialització i de culturalització (mitjans de comunicació, lleis, propaganda política, escola...) regulen la consciència col·lectiva, la lleialtat grupal. La lleialtat lingüística, "com el nacionalisme pot ser 'una idèe force', que ompli el cervell i el cor humà amb nous pensaments i sentiments i que porta l'individu a traduir aquesta consciència en fets d'acció organitzada".

Actualment i després de vint anys i busques de normalització lingüística (?) els mecanismes de socialització no ens són gens favorables. I més, hi ha mecanismes tan agressius com fa tres-cents anys. Som davant l'aculturació actual i intensa dels catalans. Uns mitjans de comunica-

ció que fan ús d'un català híbridat (*No et tallis. Truca'ns. És la llet...*). Uns mitjans de comunicació que estigmatitzen els fonemes, el lèxic, la sintaxi catalana, i que potencien el semiparlant. Els anuncis publicitaris difonen les marques en castellà: "Si contenen lletres que representen un so diferent en català, en castellà o en anglès, posem per cas, la pronúncia sol ser la castellana independentment de l'origen de la paraula".

Una classe política culturalment desarrelada: "Un dels mals de la política catalana", denuncia l'historiador i exsenador Josep Benet a *El Temps* 881, "és el desconeixement de la història contemporània. Els nostres polítics tenen molt poc gruix cultural; per a comprovar-ho només cal estudiar els discursos que es fan al parlament: es veu de seguida que hi ha molt poca cultura històrica".

Uns llibres de text allunyats de la realitat catalana, i fidels a les províncies espanyoles. Llibres que adapten, sense gaire rigor, la morfologia i el lèxic d'acord al geolecte; i que, alhora, permeten l'entrada de castellanismes. Llibres que estanquitzen els referents catalans. I així un mateix llibre pateix modificacions absurdes: Jordi -per al Principat i les Illes Balears- és Joan al País Valencià; Roger i Maria -per al Principat i el País Valencià- són Ramon i Maria a les Illes. Mentrestant, els antropònims menys "connotats" són compartits: alberts, laures són comuns a totes tres versions. Un text literari de Maria Aurèlia Capmany és fragmentat i trastocat, sols pel fet de barrar la cohesió grupal dels catalans: "Les faldilles de l'Eulàlia", al Principat; "La faldeta d'Eulàlia", al País Valencià; i "Les faldilles de n'Eulàlia", a les Illes Balears.

Els llibres de text en català de les grans editorials parlen d'Hernán Cortés, però no parlen del rei En Jaume. Parlen de Doña i de Madrid. Els llibres il·lencs no parlen del País Valencià i poc del Principat. Els llibres principatins no parlen de les Illes i poc o gens del País Valencià. Els llibres del País Valencià ignoren també la resta del territori català. I els llibres de text de les escoles catalanes fan interpretacions històriques particularment espanyoles. I fan cert el titular del diari "El Periódico" (2-VII-2000):

"Els llibres de text desmenteixen l'Academia (...) Els llibres d'Història més usats sí que parlen d'Espanya".

És aquest un tret comú a les cultures satel·litzades, aquelles que tot i conservar la llengua depenen culturalment - en el sentit ampli del terme - d'una altra.

Josep M. Batista i Roca (1895-1978) explica que "el concepte de nació és conegut: el territori, els lligams històrics, lingüístics, culturals, econòmics, entre els membres de la comunitat nacional. Cal afegir dos factors psicològics: La consciència de formar una nació diferent de les altres. La voluntat de conservar la personalitat pròpia. La consciència de constituir una comunitat nacional distinta priva tota confusió amb elements d'altres nacions (...). Les terres catalanes representen la unitat mediterrània de la Península. La llengua com a nexa espiritual que les uneix, primer. Segon, la història comuna. Lligams econòmics: l'autopista Alacant-Perpinyà, columna vertebral de la nació catalana. Si volem pensar a la Península i a Europa, hem d'actuar en termes de tota la nació catalana i no sols del Principat".

L'ús de la varietat simbòlica i referencial d'una comunitat lingüística es lliga a l'existència d'un espai geogràfic -polític i administratiu- que permet als membres de la comunitat exercir conscientment i explícita la lleialtat lingüística.

El territori marca els límits d'influència de l'estàndard. Territoris legalment establerts com a diferents que comparteixen una llengua comuna, adopten solucions terminològiques diferents. El territori té una importància cabdal en el manteniment de la unitat lingüística. Enric Valor es dol del fet que "haguessen consentit com a nom del País Valencià el de Comunitat o pitjor encara La Comunitat. (...) Un país que perd la seua denominació autèntica, com es podrà refer?. Comunitat es refereix sols a les persones i no també al territori que ocupen". Entendre aquestes paraules d'Enric Valor, és entendre que si hom perd els límits geogràfics - el territori - la interrelació dels parlants -límit social- desapareix.

Enric Valor parla, reflexiona sobre la importància de tenir, de mantenir el territori. És en el terri-

tori, és dins el territori on es desenvolupa la interrelació lingüística: "Joan Fuster deia coses molt boniques a voltes", explica Valor, "perquè un dia estàvem parlant de la manera en què, a partir de la pèrdua dels Furs, van intentar, els imperialistes anti-valencians o anticatalans, destruir l'idioma, i Fuster em deia: «Mira, la dreta és molt intel·ligent; té una gran pràctica perquè em sembla que fa uns sis mil anys que manen, des de Babilònia, Enric, des de Babilònia manen i se les saben totes. Han provat durant tres-cents anys de destruir l'idioma, no han pogut i han girat full i ara s'han dedicat a defensar-lo: no, que no és català, defensen el valencià perquè això és un crim. És una manera de destruir-lo, aïllant-lo de tots els germans, aïllant-lo, quedant-nos sense un gran territori dels que compren llibres, que s'escriuen, etc., etc.. Això em deia Fuster. Diu: Ara intenten destruir-lo alabant-lo, lluitant, però aïllant-lo".

"Clar, si es mira el mapa", continua Valor, "el territori valencià és molt petit (...) No és per a mantenir un gran mercat; per a mantenir una gran llengua com és el català nostre, el català clàssic, que és el valencià, simplement. Però la dreta això ho sabia: És igual, canviem. Ara direm que el valencià és preciosíssim i que s'ha de defensar per damunt de tot. A veure si es moren d'una vegada. Eixa era la idea de Fuster. És senzill. Molt bé".

La fragmentació dialectal i territorial que pateixen els catalanoparlants, subdividits en províncies espanyoles -l'article 145 de la Constitució espanyola impedeix la federació entre els territoris dels Països Catalans-, impossibilita l'espai comú necessari per a la bona salut de la comunitat lingüística. El 1998 el *Defensor del Pueblo español* considera inoportú que la Generalitat, les seves empreses públiques i altres institucions hagin de fer servir de manera habitual el català en els seus escrits dirigits a persones físiques o jurídiques de la Comunitat Valenciana i de les Balears.

Actualment els mecanismes de poder amaguen els referents catalans (el nom de Països catalans és esborrat dels textos d'estudi, dels mitjans de comunicació...); i fan ús a tort i a dret d'una mediterrània allunyada del referent territorial Barcelona-Valèn-

### Guillem d'Efak (Manacor)

cia-Palma. Llibres de text que lliguen el Principat a un tot mediterrani, sense les illes Balears. Llibres que lliguen, via mediterrània, el País Valencià a Madrid -capital d'Espanya-:

"Les zones menys poblades són les regions muntanyoses de l'interior, la Meseta i les zones més àrides. La població es concentra al litoral, on hi ha localitats importants com Barcelona, València i Màlaga, i Madrid, la ciutat més gran d'Espanya".

**Llibres que lliguen les illes Balears -també mediterrànies- a les Canàries, ben enfora de Barcelona i de València:**

"A Espanya hi ha dos arxipèlags: el Balear, a l'est de la península, a la mar Mediterrània; i el Canari, al sud-oest, en ple oceà Atlàntic.

A l'arxipèlag Balear, el relleu és poc muntanyós i predominen les planes. Només destaca la serra de Tramuntana, al nord de l'illa de Mallorca.

A l'arxipèlag Canari, el relleu és molt més muntanyós. Les illes occidentals són més elevades que les orientals. A l'illa de Tenerife es troba el pic del Teide, que amb 3.718 metres és la muntanya més alta d'Espanya".

La constant insistència en un mediterrani multivariat però gens català, és present a tots els mecanismes generadors i difusor del discurs social (escola, mitjans de comunicació, institucions, propaganda política...). "Des del Principat de Catalunya", diu Josep Benet a *El Temps*, 881, "els partits no tenen cap mena de política d'acostament al País Valencià. I el futur del Principat és al País Valencià Llavors hi haurà Països Catalans. Aquest fet, a Madrid, sempre l'han vist prou. El moment que el País Valencià s'inclini cap a Catalunya, el mapa de l'estat canviarà. Per això des de Madrid lluiten tant per impedir els corrents que volen acostar el País Valencià al Principat de Catalunya. Una altra mancança dels partits és que tampoc no creen debats perquè a Catalunya Nord no es perdi mai el català".

El "mediterrani" substitueix els nostres topònims. El tren, "Euromed" fa la ruta Alacant-València-Barcelona. Miquel Bauçà ho explica així: "Mediterrània, La. La cultura d'aquest nom, a part de no existir, és una grosseria (...) Cada tribu cultiva i pateix uns mites específics.



La mediterraneïtat és un d'aquells que els catalans fóra molt convenient que ens en desem-palleguéssim (...) L'iberisme i la mediterraneïtat són maneres de folklore per tal d'obviar-nos a nosaltres mateixos".

L'any 2000 el Consell de Mallorca i l'Associació de la defensa de la natura a l'illa de Mallorca, editen el llibre: "Tramuntana a l'abast dels escolars". Hi llegim que: "L'arxipèlag balear és una prolongació de la serralada Bètica i segueix una línia que des del cap de la Nau s'estén en direcció nord-est cap a dins la Mediterrània (...) És la comunitat autònoma de menor extensió de tot l'Estat espanyol. No obstant això, aquesta extensió no és tan reduïda si la comparem amb Andorra, Luxemburg, Mònaco o San Marino, tots països europeus i encara més petits (...) Sabies que... la punta de l'Esperó, que pertany al municipi de Maó (Menorca), és la part més oriental d'Espanya?". I continua: "Recorda que... la conquesta de Mallorca per Jaume I és el començament d'una nova etapa de la història de les Illes Balears. Pensa que... el fet de la conquesta ens va introduir dins el món cultural europeu". Vet ací que em pensava que la Conquesta també ens havia fet catalans. Aquest petit detall no hi és.

#### Perspectives de futur: el 2000 i endavant

Cal partir de dues consideracions prèvies:

- primera, els nostres polítics, "Els polítics catalans -Miquel Bauçà 2000- Donen la impressió/que no són d'aquesta Terra./ tot i estar molt enfeïnats./ Per aquesta meravella./ de vegades, sent enclí/ a mirar-los, escoltar-los./ però no ho puc fer, no puc:/ fent aquesta valentia:/ ni el món, ni jo, ni ells/ no en traiem cap benefici: /just desesperació/ i l'augment de la misèria/;

- segona, la nostra cultura (la llengua n'és una part) viu tot i que l'Estat ha decidit negar-ne l'existència.

Vint anys i busques de normalització ens han servit per emblanquinar la façana i tenir encara més emmerdada la casa per dins. 27 d'abril del 2001 el "Diari de Balears" titula: "El Govern Aznar qüestiona la legalitat de la llei de comerç per a l'ús del català. Manté que segons la Constitució el deure de coneixement és exclusiu del castellà". I continua: "El Ministeri d'Administracions Públiques, a través de la directora general de Política Autònoma, Isabel Benzo, ha fet arribar al Govern de les Illes Balears un escrit d'observacions i qüestionaments competencials al projecte de llei autònoma de comerç (...). Cal recordar que el projecte de llei estableix l'obligatorietat de poder atendre en català a tots aquells comerços amb més de tres treballadors contractats (...) A continuació, la directora general de Política Autònoma recorda jurisprudència del Tribunal Cons-

titucional que no reconeix el deure de conèixer les llengües cooficials amb el castellà sense que aquesta circumstància es pugui considerar discriminatòria".

L'augment de la consciència de catalanitat cultural entre els membres de la comunitat catalana provocaria un conflicte polític als espanyols. Per tant, es parla de molta normalització, però no es fomenta la lleialtat lingüística per a la comunitat catalana. Recentment la UIB ha editat uns fulletons informatius que ofereixen una "mica d'història". Ens interessa remarcar-hi el tractament d'alguns fets. S'hi diu que, "El 1772 una reial ordre va suprimir el nom de Lul·liana i la Universitat esdevingué Literària de Mallorca. Aquest fet va obeir la política que, des de Madrid, impulsava la uniformització de totes les universitats espanyoles mitjançant la reforma generalitzada de llurs plans d'estudis i que, en el cas mallorquí, va suposar un impuls de noves disciplines en el si de les àrees de coneixement ja existents, encara que va continuar el predomini de caràcter marcadament religiós de la seva producció científica". No s'hi explica que el 1785 (per tal d'evitar que els principatins -que preferien la incomoditat de la navegació a la major facilitat que les subministrava el viatge para Cervera- estudiassin a Mallorca), el fiscal Fernández de Córdova i la Universitat de Cervera presenten un recurs contra

la Universitat mallorquina. Acusen aquesta institució de *poca formalidad, poco rigor y exactitud de los poquísimos que ha visto publicos el fiscal*. A partir d'aleshores la Universitat de Mallorca serà només para los naturales. El fulletó de la UIB tampoc no esmenta que la Universitat s'hi oposà, tot al·legant que, *considerando el reyno de Mallorca como parte de Cataluña ...*

Cal tenir en compte que fa 300 anys que hi som en condicions difícils, i bona part de la nostra resistència ha estat gràcies al poble. És per això que el PODER -i sobretot aquests darrers anys- dirigeix conscientment i explícitament l'aculturació del poble català. No hem d'atribuir ignorància a les darreres declaracions dels representants institucionals espanyols: rei, ministres, etc. En dir que la seva "nunca fue lengua de imposición", 23 d'abril del 2001; fan ús de la malvolença de qui perjudica, de qui assassina planificadament una comunitat lingüística en nom de la democràcia i dels principis d'Estat.

El 12 de gener del 1808, en debat la qüestió de l'estrangeria eclesiàstica -el darrer privilegi d'estrangeria que ens quedava- és el síndic de la Part Forana, Antoni Pons, qui manifesta l'extrema necessitat que té el poble illenc de conservar aquest dret: *Nada ganaría la instrucción, perdería mucho que un castellano obtenga el curato de otra villa, cuya lengua ignora, cuyas*

*costumbres no conoce*. Antoni Pons defensa els escassos drets que ens restaven i adverteix del que significà per a Catalunya la Nova Planta del 1715: *Qualquiera que esté instruido en los sucesos militares, políticos de aquellos años y que tenga noticia de la guerra de Sucesión y haya visto los citados decretos y particularmente el de 7 de julio de 1723, que recopilado en el Auto 30, lib. 3º, tit.º 2º, de los autos acordados conocerá fácilmente que la citada derogación de los privilegios de extrangería fue un castigo de la resistencia de todas las provincias de la Corona de Aragón y premio para los fidelísimos (así dice) vasallos de Castilla*.

Hem de superar la fragmentació en províncies espanyoles. Hem d'exigir a les distintes administracions 'autonòmiques' una acció conjunta que permeti un mercat (polític, econòmic, cultural) català. El que és inoportú per al Defensor del Pueblo, és oportú per a nosaltres, per a les nostres xarxes d'interacció social. Hem d'exigir als mitjans de comunicació que parlin de tot Catalunya (de Palma, de Maó, de Gandia, de Girona...).

Som a l'era de les ONG, i molts catalans en formam part. Ajudar és bo. Ara bé, NOSALTRES, TAMBÉ, NECESSITAM SALVAR-NOS DE L'EXTINCIÓ. Les nostres exigències no poden ser mínimes. No tenim temps. I, a més, *preu per preu sabates grosses*. Ω

1 Bauçà, M. 1998. *El canvi*. Barcelona, Empúries.

2 Weinreich 1996. *Llengües en contacte*. Barcelona: Edicions Bromera, 221-222

3 Torrent 1999. *La llengua de la publicitat*. Barcelona, PAM, 54

#### 4 "El segle XVIII, una nova forma d'Estat"

##### 1. Els Borbons

Quan, l'any 1700 va morir Carles II, l'últim rei de la família dels Àustria, va deixar com a hereu dels seus regnes Felip V, un príncep francès de la dinastia dels Borbó, que va començar a regnar a Castella, a la Corona d'Aragó, a Navarra i a les altres possessions de la corona espanyola. (...)

La guerra a les Illes Balears

Una esquadra anglo-holandesa es va apoderar del arxipèlag balear el 1706, en nom de Carles d'Àustria.

El 1715 Felip V va recuperar Mallorca i Eivissa, però Menorca va quedar en poder dels anglesos i no tornà a formar part de la corona fins al 1782. (pàgina 228)

##### 2. El sistema polític: unificació i centralització

###### La unificació política

Felip V va reorganitzar el sistema polític espanyol. Durant el seu regnat es van abolir, mitjançant els Decrets de Nova Planta, les lleis i les autonomies dels regnes de la Corona d'Aragó (Mallorca, Catalunya, València i Aragó), que s'havien oposat al rei durant la Guerra de Successió. D'aquesta manera es va unificar el sistema polític espanyol (...).

###### Centralització

Aquesta unificació implicava la centralització del poder. El rei tenia tot el poder polític, que exercien els seus ministres i funcionaris.

**L'objectiu principal dels reis i dels ministres espanyols del segle XVIII era augmentar la riquesa del país.** Per això es van preocupar de desenvolupar la indústria, el comerç i l'agricultura.

("Medi Natural, Social i Cultural 6. Educació Primària. Tercer Cicle Balears". Editorial Vicens Vives, 1999: 229)

5 Primària 6. Coneixement del Medi. El Llibre de les preguntes. Comunitat Valenciana. Voramar- Santillana, 2000: 131.

6 Primària 6. Coneixement del Medi. El Llibre de les preguntes. Illes Balears. Santillana, 2000: 155.

7 1768. El català prohibit a l'escola, a l'administració i als sermons. A partir de la Reial Cèdula de 1768 l'ensenyament dels nins catalans, igual que la dels nins mexicans haurà de fer-se en espanyol. Deia l'intendent Bañuelos: *vengan de las provincias de Castilla a enseñar a esta juventud nuestra lengua matriz*. El 1770, a petició de l'arquebisbe de Mèxic, es dicta una disposició, per fer que *de una vez se llegue a conseguir el que se extinga los diferentes idiomas de que se usa en los dominios y solo se hable el castellano como está mandado por repetidas leyes*. El 1924 surt una llei que amenaça els mestres que ensenyin català amb l'expulsió. La darrera reforma de Pla d'estudis de Mestre de la UIB -feta el 1993- va suposar una retallada considerable de crèdits de català

#### Darrer Pla d'estudis de Franco:

filologia, 9 (crèdits); pre-escolar, 9; ciències, 9; socials, 9.

#### Pla d'estudis democràcia, abans de la Ll de NL (1984):

filologia, 30,5 (crèdits); pre-escolar, 21; ciències, 21; socials, 21.

#### Pla d'estudis que compleix la Ll. NL (1990):

filologia, 56,25 (crèdits); pre-escolar, 39; ciències, 39; socials, 39.

#### \*Pla d'estudis vigent (no respecta la Ll. de NL. Febrer 1993):

llengua estrangera, 21 (crèdits); infantil, 18; primària, 27; musical, 27; ed. física, 27

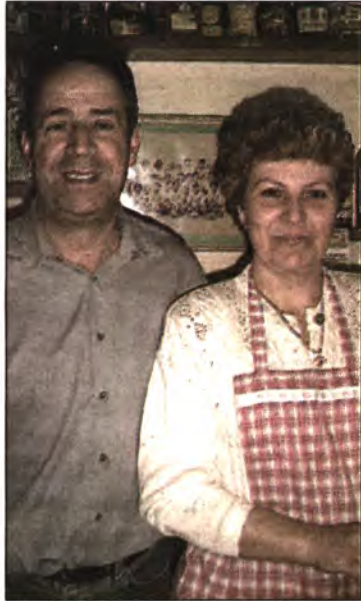


## CAN VALERO



Fa 4 mesos que en Santi Fernández regenta el Restaurant ca n'Andreu al Polígon de can Valero. Despatxa menús a 6. Rel. 971 751 890

## FIRA DE MAIG DE SINEU



Fa 11 anys que en Biel Sanxo i na Caterina Sabater regenten el Café Triquet a la Plaça del Fossar de Sineu. Despatxen les tapes i la freixura. Tel. 971 520 136



N'Antoni Domingo és l'encarregat i na Margarida Sansó la governanta de l'Hotel d'Interior Son Cleda a la Plaça del Fossar de Sineu. Són 8 habitacions dobles que costen 100 al dia amb desdijuni. També tenen restaurant obert al públic on se menja a la carta per una mitjana de 20. Tel. 971 521 040



Fa 26 anys que na Pepa Bauçà va obrir la botiga can Confit a la Plaça des Fossar de Sineu. A la foto amb unes clientes. Tel. 971 520 287

## LLORITO DE VISTA ALEGRE



Fa 22 anys que na Francesca Roselló regenta sa Cooperativa al carrer de Ramon Llull de Llorito. És la Cooperativa Agrícola que a més te botiga. Tel. 971 524 231



Fa 3 mesos que en Pep Garau de sa Cabaneta ha obert el Taller d'automòbils Garau a can Valero. A la foto amb el seu empleat Pau Lamura que fa poc temps ha fugit de la corrupta Argentina. Tel. 971 751 607



Fa 5 anys que n'Antoni Tarongí i n'Antònia Verd regenten la botiga can Tarongí a la Plaça de l'Església de Sineu. El pare de n'Antoni va obrir aquesta botiga fa 48 anys. A la foto amb el seu fill Pep Mateu. Tel. 971 520 053



Fa 8 anys que na Maria Bauçà regenta la botiga can Barona a la Plaça des fossar de Sineu: drogueria, ferreteria i articles de regal. Tel. 971 855 185



Fa 6 anys que na Maria Miquel amb na Francesca Fuster obren l'Assessoria Fiscal i Laboral de Sineu. Les trobareu al carrer Major. Tel. 971 520 670



En Pep Toni Fontirrog de sant Joan és mestre d'obres. Ara fa una casa a Llorito amb els seus oficials Rafa Maurino i Toni és Foraster. Tel. 666 400 760

## S'ARENAL



Fa 17 anys que en Pep Amengual de s'Arenal va obrir l'Òptica s'Arenal al carrer Berlín 11. En Pep va obrir la primera òptica i és l'òptic del poble de s'Arenal ja que abans la gent de la comarca havia d'anar a ciutat a comprar ulleres. Ara, acaba de fer una reforma a la maquinària i a la botiga. Avui hi ha quatre òptiques al poble i estan a punt d'obrir-ne una altre just davant sa seva. Tel. 971 743 591



Fa 12 anys que els germans Pons regenten la Fusteria Pons al Polígon Industrial de Sineu. Tel. 971 855 021



Fa 4 anys que na Maria Gili de Llorito regenta l'Autoescola Sirena de Sineu. Tel. 971 855 152



Fa 6 anys que na Maribel Coch i en Pep Jiménez obren la Rentaduria Net i Blanc al carrer dels Menestrals de Sineu. Tel. 971 855 206



Fa 17 anys que en Pep Crespi de santa Eugènia regenta la Fusteria Crespi a Llorito. Tel. 971 144 507

# RENTADURIA NET I BLANC

Menestrals, 10 Sineu



## BAR TRIQUET

Es Fossar, 10  
Tel. 971 52 01 36  
SINEU

### IMPERAIS

Som especialistes en tot tipus d'impermeabilitzacions:  
COBERTES - TERRACES  
FOSSATS D'ASCENSOR - BOTERRANIS - ALJUBS  
Aïllaments tèrmics, Acústics i Rehabilitació

Prudenci Rovira, 4 - Pol. Can Valero  
07011 Palma de Mallorca  
Tel.: 971 764 484 - Fax: 971 764 987

comercial@imperais.com  
www.imperais.com



## ILLES: HISTÒRIA DEL SEGLE XX



# Altres futurs són possibles (i II)

PER JOAN BUADES, DIPUTAT D'ELS VERDS D'EIVISSA I FORMENTERA

**M**iquel López Crespi argumenta en No era això: memòria política de la transició publicat per Edicions El Jonc, que va ser llavors, en plena angúnia franquista i occidental sobre el futur, que el PCE va tornar a jugar la carta de la «responsabilitat» ajudat per un PSOE pràcticament inexistent i necessitat de ser reconegut com a força política de primer ordre per l'establiment feixista. Com el PCF de Marchais el maig del 68 però també com el PCE i el PSUC de la Guerra Civil, l'establiment comunista es va oferir a fer de partenaire privilegiat del franquisme reciclat amb l'esperança d'esdevenir el primer partit de l'esquerra electoral a la Berlinguer. Qualsevol principi polític va ser subordinat i sacrificat a aquesta estratègia, com demostren tant els Pactes de la Moncloa i la Constitució del 1978. Estat i PCE van cooperar a fer la traveta a qualsevol intent que l'esquerra rupturista política i social pogués qüestionar aquest model de transició d'una dictadura feixista a una democràcia de molt baixa intensitat i sense canvis rellevants en els aparells de l'Estat, des de la policia fins a l'ensenyament. Així, en les eleccions del 1977 els partits d'esquerra revolucionària simplement eren il·legals i van haver de comparèixer-hi en unes condicions impossibles. Els resultats, que donaren carta de naturalesa a un PSOE multimilionari en vots i esquilid quant a militants i deixaren molt tocat un PCE que a penes va treure un terç del vot socialdemòcrata, van escapar també per a molts d'anys la possibilitat que llistes d'esquerra alternativa tinguessin representació parlamentària.

La memòria de López Crespi té un tercer al·licient en la seva aproximació a aquests processos des de la realitat mallorquina. En el llibre hi trobem una perspectiva alternativa de l'ampla prepon-

derància dins els raquítics rengles de l'antifranquisme mallorquí, gens comparable al de Catalunya o Astúries- de persones lligades a l'esquerra revolucionària a qui devem, en bona mesura, la creació d'organismes populars unitaris com van ser les associacions de veïns de Palma, que tant feren per millorar la qualitat de vida dels barris de la capital. Hi llegim també el desencís per l'abandonament gairebé immediat per la majoria de partits més o menys democràtics de la lluita per l'autogovern, tot i l'èxit clamorós de la manifestació del 1977 per l'autonomia. Aquesta manca de compromís amb la pròpia terra és a la base de la microautonomia que

encara patim a les Balears gairebé vint-i-cinc anys després.

És interessant conèixer de primera mà com una part ben rellevant d'aquella esquerra revolucionària mallorquina dels anys setanta va confluïr amb el PSM el 1978 sobre la base de la defensa del dret a l'autodeterminació dels Països Catalans i de la seva adscripció ideològica al socialisme no autoritari. Eren temps realment moguts, d'exigències polítiques majors i resultats ínfims, i no era fàcil sobreviure amb un mínim de dignitat ètica.

No era això: memòria política de la transició es tanca aparentment amb la sanció del cop militar fallit(?) del 1981 com a fita histò-

rica per a la consolidació d'un règim postdictatorial, clarament capitalista i occidentalista, al·lèrgic als canvis reals i a fomentar la participació popular. Per als que, per edat, hem viscut de lluny aquella etapa no deixa de sorprendre'ns la continuïtat en el temps dels hàbits estalinistes ahir en dictadura avui en democràcia, la por que genera en l'esquerra establerta l'ampliació dels drets democràtics i l'afavoriment de la participació popular directa i de les entitats cíviques en els afers ciutadans i el menyspreu malaltís per totes aquelles persones i organitzacions que, normalment amb mala fortuna, han intentat promoure debats, proposar idees i fer canvis amb un

sentit social i nacional a casa nostra.

A qui fa por la memòria dels moviments d'alliberament?

Ha escrit Kundera que la lluita de la humanitat contra el Poder és la memòria contra l'oblit. Com a aprenent d'ecologista, objector de consciència i demòcrata, m'agrada llegir llibres com el d'en Miquel López Crespi. Enforteixen davant la misèria del present edulcorat amb vernís de Progrés. Ens fan recordar aquests mots de Rudi Dutschke:

«Podem canviar el món. Per què hauríem de renunciar a aquesta possibilitat històrica i dir: deixem-ho, no ho aconseguirem, tanmateix aquest món se n'anirà en orris? Al contrari: podem ajudar a fer un món com mai l'hem conegut, un món, que no conegui la guerra ni la fam i, a més, en tot el Planeta. No sóc cap polític professional però som persones que no volem que el món segueixi el camí d'avui, per això lluitem, per això acabem de començar a lluitar». Entesos? Ω

## SANTA EUGÈNIA



El Grup Quart Creixent que fa un any va començar les seves activitats, va tocar a la festa. Tots els actuaus són estudiants del Conservatori de Música. Tel. 971 771 477



El passat diumenge dia 14 (el dia de la República) fou inaugurada per les autoritats locals i balears, la nova casa consistorial de Santa Eugènia.

**Technair**

Avinguda Sant Ferran, 26 baixos B  
07013 Ciutat  
Tel. 971 457 489  
Fax. 971 457 489

**E. Ayudarte**

Aire condicionat calent i fred  
Primavera tot l'any dins ca vostra

Carretera Militar, 32  
07600 s'Arenal  
Tel. 971 266 699  
Fax. 971 262 097

Pressupostos 651 893 946



**SANTIAGO BOGARRA, C.B.**

MATERIALS BELLES ARTS  
MARCS, LLENÇOS, PINTURA

C/ Miguel Calafell, 48 • Son Sardina  
Tel. 971 438 436 • Fax 971 438 102  
07120 Palma de Mallorca

Nave 2 Poligono Industrial Son LLaut  
Tel. 971 621 619 • 971 621 618  
07320 Santa Maria • Mallorca

E-mail bogarra@guif.com

**l'obsidiana**

VIDRE ELABORAT ARTESANALMENT

Avinguda d'es torrent, 7-c - Tel. 971 55 98 26 - 07500 Manacor

**Centre d'Estudis**  
Assessorament Psicològic

Av. Torrent, 26  
Tel. 971 55 14 46  
07500 MANACOR

Primària - ESQ - Batxiller

- Anglès
- Català i Castellà
- Ciències Socials
- Biologia i Geologia
- Tecnologia
- Matemàtiques
- Física i Química

**EMBOTITS ALEMANYS**

*Karl Oberst, S.L.*

Gremi dels Forners, 35-A  
Tel. 971 430 106  
Fax 971 430 196

Son Castelló - Mallorca

**Necessitam comercials arreu de la nació catalana i especialment a Eivissa i a Menorca.**

**Telefonau-nos a l'Estel.**  
Tel. 971 265 005

*Bar Restaurant*

**"Sa Font"**

**Els dissabtes ball de saló fins a les 12.**  
**A partir d'aquesta hora música juvenil**

*Calle Mayor, 1 - Portal Marratxí*  
Tel. 971 797 938



L'any 1988 un grup d'estudiants universitaris catalans de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya van participar en un intercanvi cultural entre la Universitat de Beer-Sheva i la Universitat de Barcelona. Aquest acord va ésser possible gràcies a la col·laboració de l'Associació de Relacions Culturals Catalunya-Israel, embrió del futur consolat d'Israel a Barcelona.

La relació amb els universitaris israelians va suposar entrar en el detall de la situació de Palestina, dels territoris ocupats i d'Israel. I per tant, descobrir el cansament d'una societat sotmesa a una situació de desgast constant. El qui subscriu, que en va ésser testimoni directe d'aquell encontre, va poder constatar el desànim de la situació: haver de lluitar sense fi contra una forta vigilància àrab, fos o no, en forma d'aixecament popular palestí.

Israel des del seu naixement l'any 1948 ha estat amenaçat per tots els seus veïns. I, a la pràctica, entre la gent jove israeliana, hereva de l'Estat d'Israel, i per tant, no essent responsable dels motius de la seva creació, continua rebent aquesta amenaça. «Ens volen matar» era la frase més repetida entre els universitaris semites. Des d'aquesta perspectiva sorgeix el seu afany defensiu i la voluntat per romandre constantment mobilitzats.

També cal constatar, l'acceptació popular de les Declaracions de Nacions Unides, no sols respecte a la terminologia, en relació al terme «territoris ocupats», sinó també en la necessitat de res-

pectar els seus acords de divisió territorial. No obstant, això no ha impedit que els sectors polítics més intransigents amb els Palestins hagin guanyat les darreres eleccions. I des d'aleshores, una nova escalada de violència ha sobtat la comunitat internacional, i de retruc, als catalans.

La consolidació de l'Estat d'Israel ha estat una conquesta que ha gaudit de molt bona propaganda, tot atribuint-se-li els retocs d'una gesta èpica i mítica. La societat israeliana, en part, s'ha guanyat aquest respecte, en base a la seva capacitat d'organització, però sobretot, per la joventut de les seves propostes. Així, Israel, s'ha convertit en una potència tecnològica, cultural, esportiva, comercial, turística, ... en un indret de la Mediterrània i del món, on ningú mai hi hagués invertit ni cinc.

Des d'aquesta perspectiva, el catalanisme polític va trobar-hi alguns referents d'inspiració nacional. Un model per poder articular paràmetres de modernitat amb les reivindicacions de sobirania nacional pels Països Catalans. D'aquesta manera, per una coincidint sintonia de treball i esforç, catalans i israelians, encara tenen moltes coses per compartir.

No obstant, l'escalada violenta liderada pel darrer govern israelí contra les pretensions de la causa palestina estan desdibuixant aquest panorama. En certa manera, l'atractiu de les «guerres isra-

elians» consistia en la seva ferma base democràtica. Per això, l'exèrcit israelià mai ha tingut consideracions feixistes, no sols per la poca cura en el tractament dels seus uniformes (autèntiques granotes de treball de color caqui) sinó perquè la seva feina ha estat sempre vista com una mobilització popular de caràcter defensiu, tot i que jeràrquica i professional.

La curiosa rivalitat entre policia i exèrcit que existeix a Israel dona una idea d'aquesta concepció de la institució militar. Els militars són el poble que surt a defensar-se. La policia és l'instrument de coacció de l'administració pública. Per això, insisteixo, soldats i oficials, tots barrejats, mai han estat considerats una expressió feixista, com acostuma a passar arreu dels Països Catalans, on qualsevol grup uniformat o jerarquitzat, encara que sigui un agrupament escolta, ja és titllat de feixista i opressor (!).

Tot i la legitimitat del govern Sharon, i el fet de que estigui complint el seu programa electoral, amb l'ocupació militar dels territoris palestins; el cert és que aquestes decisions són contràries a les resolucions de Nacions Unides, raó per la qual ja comença a ésser motiu d'objecció consciència en el que fins ara era un deure sagrat: servir a la defensa de la terra d'Israel.

Tanmateix, de fons, tot i la importància de les resolucions de Nacions Uni-

des, el que està colpit a fons l'opinió pública d'Israel, i segurament del món, són les immolacions palestines. Israel està despertant d'un malson, al descobrir que no sols és vulnerable a resultes dels atacs «suïcides» dels activistes palestins, sinó que la situació als territoris ocupats és tant i tant límit que sols els hi queda la seva immolació progressiva, sigui d'una jove de 16 anys sigui d'un pare de família amb fills.

Tota acció armada, i encara més d'afirmació, mai ha suposat perdre-hi la vida de manera deliberada. Ben al contrari, sigui des de la lògica de guerrilla o dels exèrcits, només en cas de perill molt clar queda justificat un acte heroic consistent en morir o donar la vida en els transcurso d'una determinada operació. I tot i així, sempre hi ha l'opció de caure presoner, ésser rescatat o, si més no, recuperar el cadàver.

Els episodis d'immolacions no poden deixar indiferent ningú. Tothom, sigui qui sigui, ha nascut per la vida, encara que aquesta sigui lluita, esforç i dolor. El drama palestí ha entrat dins la consciència israeliana i del món, de la ma d'un fenomen que va contra la història: les immolacions explosives de normals civils del poble; tot quedant, al meu entendre, en segon terme, l'amenaça a la seguretat col·lectiva d'Israel que aquestes persones màrtirs poden portar al damunt. Ω

Llorenç Prats-Segarra

(campusjove@correu.vilaweb.com)  
Director adjunt de Catalunya Campus

A partir de l'1 de març la pesseta ha perdut el curs legal com a unitat monetària després de 134 anys d'existència, cedint el seu exclusiu protagonisme a l'€. Aquest obre i propugna un mercat sense fronteres interiors format per 320 milions de persones. La introducció de la nova divisa, la presidència semestral espanyola, així com la recent cimera celebrada a Barcelona, són un bon pretext per a fer balanç de situació de les mancances i alternatives europees. Si bé s'agraeixen els inicials progressos esdevinguts en política diplomàtica, en l'allunyament d'aventures dictatorials, o bé en la consolidació de les democràcies, assolint la unió parcial que tenim, actualment encara ens trobem fora del camí correcte per aconseguir una Europa unida.

Amb el curs del temps, s'ha avançat en una integració monetària europea que tristament ha provocat una reculada en la confiança, esperança i il·lusions dipositats en els seus inicis. Han crescut els dubtes en els organismes comunitaris que han degenerat en una situació d'euroescèpticisme i d'euroessimisme, el que ha provocat dèficit democràtic. Des d'una òptica econòmica, molts ciutadans han suportat en silenci, inquietud i estupefacció, un reguitzell d'exigències i obligacions de creixement, concretades en unes disciplines pressupostàries dictades pel govern espanyol durant el període d'adaptació a la nova moneda. Per arribar a aquesta frenètica i accelerada lliberalització de capitals foren necessàries nom-

## ESTÀ EUROPA EN EL CAMÍ?

brores justificacions, estratagemes i sofismes, com el conegut eslògan: "España va bien". La desaparició dels costos de transacció, els criteris de convergència, la unificació de mercats, l'estabilitat macroeconòmica, la dimensió internacional de l'euro... només en són uns exemples dels reclams europeus utilitzats, que han donat per resultat insatisfactori el que ara trobem. Darrera d'aquests aparents, enganyosos i dubtosos avantatges, volgudament venuts per la mateixa comunitat política a base de retalls i renúncies socials, hem assistit al natalici d'una dèbil moneda, sotmesa a contínues i frustrants comparacions amb el dòlar americà. La societat també es troba amb polítiques comunitàries que, lluny d'atendre l'autonomia, el consens i l'enlairament competencial de nacionalitats històriques com les de Flandes, Baviera o Catalunya i les necessitats de la ciutadania, creen una profusa normativa que descomplau i barra el pas als mateixos fets diferencials. Alguns òrgans comunitaris han obeït a certs polítics que, mancats de vocació Europea, es valen d'Europa per frenar qualsevol iniciativa oposada a la pretesa voluntat sobirana de l'Estat al qual pertanyen. Al mateix temps s'han valgut d'abundosa i sobrevinguda simbologia de banderes, emblemes..., creats des d'instàncies allunyades de la ciutadania. La suma de tantes demagògies i oportunistes sub-

terfugis per a no tractar ni resoldre problemes concrets, immediats i propers, genera un espai homogeneïtzat i despersonalitzat, una estranya abstenció a les urnes, i manifestacions reivindicatives ciutadanes.

Amb mancances i deficiències com les esmentades, hom s'adona de la necessitat de tornar a camí en matèria política i econòmica. Europa no pot continuar essent partícip d'una imperant globalització del capital duta a terme pels EUA, sinó que hauria de ser un referent internacional de la globalització de la solidaritat i de la justícia. Potser fora bon moment per corregir a fons els acords institucionals presos en la cimera de Lisboa, on es volia que Europa fos una superpotència econòmica. Cal desplaçar el centre de gravetat vers el bé comú de persones i pobles dirigides cap una perspectiva més social. També seria necessari prendre's seriosament manifestats com l'elaborat per l'Institut d'Estudis Catalans, en data 8 d'abril d'enguany, en el que se sol·licita la posada a un mateix nivell d'oficialitat la llengua catalana, d'acord amb l'article 22 de la carta de drets fonamentals per la UE. Per resoldre les dificultats actuals, la UE ha de cedir més protagonisme als organismes institucionalsitzats com l'Assemblea de Regions d'Europa (ARE), el Comitè de Regions, el Centre Europeu de Desenvolupament

Regional (CEDRE)... Hom pot servir-se d'instruments propers a la ciutadania, idonis per materialitzar resultats concrets, que superen els paràmetres d'aritmètica econòmica. En aquest sentit, els ajuntaments poden proporcionar una solució satisfactòria en la construcció i identificació social d'una altra Europa, atesa la seva proximitat a la base.

També cal fomentar i vetllar per la independència del defensor del poble, en la seva tasca de protecció dels drets inherents a la dignitat de la persona.

Tot i trobar-nos al final d'itinerari en la utilització de l'antiga cistella de monedes nacionals, en matèria política i econòmica encara resta un llarg trajecte farcit d'obstacles a superar. És necessari que Europa augmenti el protagonisme de les seves nacionalitats històriques, cosa que afavoriria la seva projecció interior i exterior. Al l'albada d'un nou segle, la UE encara necessita millores en el desenvolupament econòmic i social. Seran els polítics coherents, federalistes i solidaris amb els anhels d'una ciutadania plural, els qui podran incrementar la qualitat democràtica de la rica amalgama de pobles i regions del Vell Continent. Algun dia participarà tothom en l'elaboració de la Constitució Europea? Ω



RAMON MUNTADA  
I ARTILES  
ADVOCAT



# UNA BELLESA TERRIBLE HA NASCUT (i VI)

Per Ricard Colom



MICHAEL COLLINS.

## COMENTARI FINAL A TOMB D'AQUESTA RESSENYA.

La traducció de part dels textos d'aquest llibre ha estat gràcies a la col·laboració del nacionalista de Mallorca, en Miquel Roca.

Haureu comprovat segurament la força d'aquest text, un text lluminós, net, sincer, metanoic, amb una sensació d'emoció con-

tinguda i autodisciplinada i de neteja del rovell d'anys amuntegat per les falsetats superficials i *snoobs* a les quals estem acostumats, a ca nostra, sobre com fer nacionalisme. I això perquè l'esperit majoritari del nostre nacionalisme (d'un pretès progressisme culturalista de tomb ateu) és simplement una eina totalment rovellada que no s'adiu a la realitat ni als enormes problemes i reptes pendents per tal d'assolir la llibertat de la nostra terra.

A Irlanda -i a uns altres indrets on han pogut realment accedir a la independència, la de debò no pas la de paper banyat- ho tenien molt més clar i això ho veus a simple vista: ells tenien credibilitat i nosaltres, tal com fem ara les coses de malament i en fals, no.

El cas català, altrament, és un tant distint a l'irlandès de 1919-23 per un parell de raons, bàsicament la molta major importància actual dels mass mèdia i perquè no hem pas patit recentment un enorme terrabastall (com fou llavors la primera guerra mundial, a més de l'enorme misèria a Irlanda). Vull dir, que no podem copiar simplement els mètodes, tanmateix l'esbós genèric crec que té molts punts vàlids per veure una independència catalana possible, formulada en

termes moderns, realistes i occidentals.

Per a mi, el primer pas en el cas català és sociolingüística de xoc, de carrer, per part dels independentistes, a fi de salvar la llengua catalana.

La segona és la contrainformació i, sobretot, marketing, propaganda realista i mass mèdia.

La tercera la noviolència i desobediència civil, que és la forma de lluita més mediàtica. Evitar totalment els desordres (trenca-dissa de vidres...) que resten radicalment credibilitat a l'independentisme.

La quarta crear un Bloc social independentista: incidir sindicalment, atraure's la immigració de tota mena, obrir-se a les esglésies, aliança amb la mitjana i petita empresa contra la Gran Banca espanyola i el gran comerç francès, intentar atraure's el capital financer català...

La cinquena, assegurar-nos d'una bona diplomàcia catalana, d'aliats internacionals. Això, com a primer pas, requereix indefectiblement acabar amb l'antinordamericanisme visceral que avui ens aïlla internacionalment en favor de Madrid. Els EUA han estat durant més d'un segle els valedors de totes les independències a Europa (des d'Irlanda als països ex-URSS, passant per tota Europa Cen-

tral) i de les independències de l'Imperi espanyol (Cuba, Porto Rico i Filipines).

La sisena, quan l'independentisme, que hauria de ser necessàriament unificat i d'ample espectre (esquerra, centre i dreta), atenyi una majoria (absoluta o bé amb aliats) a la nostra nació, aleshores fer com els irlandesos: Crear un Parlament català a Barcelona i proclamar l'Estat Català.

La setena i sempre la final, el tema militar, ha de ser totalment bandejat i no caure en provocacions ni dèries guerrilleres fins que no tinguem majoria social suficient. Crear, això sí, un Exèrcit regular català quan tinguem majoria independentista en unes eleccions lliures i declarem la independència, a partir -com feren a Irlanda, Croàcia, Lituània, etc.- dels Mossos i algun altre cos armat i de voluntaris independentistes.

Tot adobat amb un profund redreçament caracteriològic i espiritual, sense el qual ens trobem totalment indefensos i mentalment confusos. Cal deixar-se d'esquerranismes ortodoxos i excloents i obrir-se socialment.

Qui vulgui de debò fer-ho bé, que s'entengui. Einstein deia que, si no t'agraden els resultats, caldrà assajar coses noves. Despavil, doncs, i anem per feina. Ω

## L l e g e n d e s

Els nostres genis menuts estan segurament emparentats amb els penats i lars romans, o els silfs i gnoms de les muntanyes nòrdiques, o amb els nans minaires que custodiaven els tresors subterranis. Però els nostres genis menuts tenen un caire més casolà: viuen a les cases amb la gent, són d'un tarannà trapasser i murri però no són venjatiu ni cruels.

El follet, cameta coixa, gateta negra, mà peluda,... i molts altres noms que rep segons la contrada, és un personatge molt estès dins la mitologia catalana i, amb qualsevol d'aquests noms pot trobar-se a quasi tota la geografia catalana. Tenen la pinta d'un homenet, com de frarot barbut, amb una barretina vermella i una ganyota a la cara entre múrria, desagradable i juganera. Eren estimats per la bona gent, per la quitxalla,... hom els deixava un gerricó de mel, una panera amb fruites, una safateta amb pastissos casolans. Els follets donaven gra a les bèsties, escombraven, feien els llits, però a canvi es dedicaven a molestar a aquella persona que ho havia d'haver fer. No se sabia com guanyar-los ni com perdre'ls: a vegades si tot ho trobaven bé, ho capgiraven tot. A vegades, per treure'ls, s'escampaven pels passadissos de la casa grans de mill, d'escaiola, per tal que, amoïnats per endreçar-los, es cansessin i pleguessin.

Follets de campanar: Donat que el toc de campanes foragitava els éssers boscos, el follet de cam-

panar intentava impedir que el campaner fes la seva tasca entortolligant les cordes.

Follet familiar o Patufet: És l'esperit benèvol i protector de la llar que cuida els interessos de la família. Va de nit a les cases i controla que tot estigui en ordre, cuida el bestiar i apallissa les mestresses que no han deixat la llar com cal.

### Follet del vent

On son avui els follets? No ho sabem, però difícilment sabrien circular pels nostres pisos estrets, sense racons, ni secrets, ni misteris, amb el televisor tot el dia engegat, sense llocs d'ombra, sense el caliu de la llar de foc, sense portes que grinyolin, ni esclatxes per on xiuli el vent...

El Fumera o Pep Fumera és un geni de Cap d'Any. Té set ulls, quatre al davant i tres al darrera, fitant el passat i el futur. Baixa per la xemeneia i vetlla per la casa i la seva gent, misteriós benefactor alhora causant d'un cert temor, sobretot als nens ja que és ell qui explica als Reis com s'han portat. Emparentat amb el Pare Noel, l'Olentzero basc o el Chalan francès.

Els minairons, anomenats també manairons, menairons, diablorsins i femilians, són una mena de lemmings que habiten la zona dels Pirineus. Duen els que els han vist que són com un eixam de mosques però molt més petits. Hom els

guarda tancats en un canut de posar agulles, i, dins el canut n'hi caben a milers.

Quan el seu posseïdor destapa el canut, els minairons pregunten: «Què farem?, Què direm?» si es dubta i no se'ls mana una feina o se'ls dona conversa o se'ls mana tornar al canut abans de que repetixin la frase tres vegades, maten l'amo. Per molt dura que sigui la tasca, l'enllesteixen en un obrir i tancar d'ulls. Diuen que les cases dels Pirineus que han prosperat més ha estat gràcies a que en un moment o altre han posseït el canut dels minairons.

Els Martinets són una mena d'homenets menuts com llavors que, quan passen, semblen una flama. Fan feines sorprenents, com ara canviar de lloc una muntanya o desviar el curs d'un riu, en un obrir i tancar d'ulls. Tenen un geni terrible i per salvar-se dels martinets es pot fer servir la baba de serp. Diuen que es crien de les llavors d'uns bolets de la Cerdanya anomenats martinets

El Pericó és el geni del metall del Ripollès i la Cerdanya. És l'ànima del ferro (hi viu a dins). És molt menut i gairebé invisible però amb el foc s'enfada, salta dins les flames i creix fins convertir-se en un gegant enorme de ferro massís, que tot ho esmicola i tot ho aixafa. els ferrers abans de començar la feina, donen tres cops de mall sobre l'enclusa pensant en el Pericó per tal que no pugui sortir de dins el ferro.

Els Nyitus, o nytus, nyitols o nitus son imaginats com unes cuques, petits com un gra de pols que entren per l'orella de la gent fins arribar al cervell. No maten, només es mengen la memòria i fan venir moltes ganes de dormir. Per això a qui té molta son o mala memòria se li diu que té els nyitus.

Les falugues són uns éssers femenins semblants als nyitus. Menudes com un gra de sorra, viuen al mar, a les coves que porten el seu nom. Quan volen mortificar algú li fan unes pessigolles que no es poden resistir. Entren pel nas, les orelles o pels ulls, es mengen el cuc de l'orella i el deixen sord per tota la vida.

Tenim dos genis de la sal un a Cardona i l'altre a Collbató. El de Cardona s'anomena Micó, que converteix en salmorra tot allò que troba al seu pas.

Segons la llegenda a ell es deu la muntanya de sal. El Patracó, que és el senyor de la cova del Salnitre, a Collbató, converteix la gent en sal reduint-los a la mida d'un dit.

La Pesanta, anomenada també Pesadillo o Passarillo, acostuma a ser descrita com un gat o un gosset negre, pelut i grandios, més pesat que el plom. És invisible quan li convé i pot passar pel forat del pany, passar per sota les portes i, fins i tot, travessar parets. És posa damunt el pit de les persones quan dormen, oprimint la respiració i provocant malsons agitats i una forta sensació d'ofec. Si hom pot dir «Jesús meu!» o «Mare de Déu!», la bestiotia fuig.

El Follet del Vent, Bofarut (dimoni, al Lluçanès), Joan del Vent al Ripollès o Joanet del Vent, a quasi tot Catalunya. És creu que dins els remolins de vent hi ha embolicat un ésser menut, que el governa i el dirigeix. Al Lluçanès hom creu que qui el governa és un diable.

La Mola o Molet és una mena de follet menut, és el vent rúfol de la tardor. Pot deixar embarassades les dones si reben un dels seus cops de vent i infanten un monstre de moltes cames i braços i caps, que immediatament fuig o torna a entrar dins la mare. Junt amb aquest monstre neix un nen raquític i poc viditor. Porta mal averany, per destruir-lo cal llençar-lo dins un forn de coure pa i tancar ben seguit la portella però llavors ja no es pot coure més menjar en aquest forn.

Els Gambutzins són follets que prenen forma d'ocellots negres i no els agrada sortir de dia. Les nits més fosques volen en grups damunt els boscos i ciutats. Si pareu bé l'orella els sentireu respirar de manera molt sorollosa. Cal evitar-los la nit de Sant Joan, doncs són especialment perillosos. Se'ls anomena també gambos i gamusins.

La Cucala és semblant al Gambutzí, però més gros. És semblant a un gran ocellot negre. No se'l veu però se'l pot sentir. Apallissa tothom qui troba i la seva presència porta mal averany. La Nit de Nadal perd tota la seva força. Se l'anomena també Feram. Propis, tant la Cucala com els gambutzins de la ribera d'Ebre i el camp de Tarragona. Ω



# Cossetània Edicions

*Ci dels Germans de Sant Gabriel, 16, 2n 2a*  
43800 Valls  
Tel. i fax: 977 60 25 91  
http: www.cossetania.com  
e-mail: cossetania@cossetania.com

## NOVETATS DEL MES D'ABRIL

### La cuina tradicional de la Catalunya Nord

Els vins del Rosselló

Autora: *Eliana Thibaut i Comalada*

Col·lecció: *El Culleròt, núm. 13*

Nombre de pàgines: 416

Preu: 21,8 euros

ISBN: 84-95684-67-5

Aquest llibre representa una autèntica novetat en el panorama editorial, perquè és el primer dedicat d'una manera íntegra a la cuina tradicional de la Catalunya Nord, elaborada amb els productes autòctons, amb els costums propis de la seva gent, però no exempta d'un regust d'experimentació que ha guiat sempre els passos culinaris de la seva autora.

Aquest receptari, que s'inicia amb una aproximació històrica a la Catalunya Nord, inclou gairebé 300 receptes de plats diferents, estructurats per zones geogràfiques, i dividits segons els tipus de plat des dels aperitius, fins als dolços i les begudes. A més a més, s'hi inclou també una interessant exposició sobre els vins del Rosselló, que complementa perfectament l'apartat dedicat a la cuina.

*Eliana Thibaut i Comalada*

És autora d'una important obra sobre cuina i nutrició, que abraça més d'una trentena de llibres, a més d'articles divulgatius i un CD-Rom interactiu. Professora durant anys de l'assignatura d'Higiene de l'Alimentació en diversos centres d'ensenyament tècnic francesos, l'any 1985 va impulsar la iniciativa de creació dels Tallers de Cuina Catalana Tradicional, destinats a preservar i difondre la cuina del territori, i que encara avui dia són seguits per molts habitants de la Catalunya Nord.

### El Garraf en BTT

Autor: *Joan Tutusaus Martí*

Nombre de pàgines: 120

Col·lecció: *Azimut, núm. 27*

Preu: 10,70 euros

ISBN: 84-95684-59-4

Els 15 itineraris que proposa aquest llibre circulen per l'interior de set poblacions de la vessant oriental del massís del Garraf —Sitges, Sant Pere de Ribes, Olivella, Olesa de Bonesvalls, Begues, Gavà i Castelldefels—, i cinc més en la vessant occidental —Vilanova i la Geltrú, Cubelles, Canyelles, Castellet i la Gornal i Sant Miquel d'Olèrdola—. Això vol dir que l'àmbit del llibre inclou tres comarques: l'oest del Baix Llobregat, tot el Garraf, i alguna incursió pel sud de l'Alt Penedès, en un perímetre que va de Cubelles a Sitges, Castelldefels i Gavà, Begues i Olesa de Bonesvalls, i Olivella.

En total, 15 rutes per fer en bicicleta de muntanya plenament combinables, retallables o ampliables que permetran descobrir un paisatge eminentment rocós, amb un relleu força vertical i amb una vegetació característica de pinedes que han substituït les alzines, margalí i màquia de garric. Un paisatge feréstec, àrid i espectacular.

### Endevineu els ocells

#### El delta de l'Ebre, la Plana i el Port

Autor: *Vicent Pellicer Ollés*

Col·lecció: *El Globus, 1*

Nombre de pàgines: 48 (totes a color)

Preu: 16,5 euros

ISBN: 84-95684-65-9

Amb aquest llibre, l'autor, que ja ens ha delectat amb altres obres com *Les fonts del Port*, dona als nois i noies un instrument que, mitjançant el joc de les endevinalles, els fa interessar pel món dels ocells, però no de les espècies llunyanes, sinó les que s'escampen per les terres de l'Ebre, unes terres avui amenaçades seriosament, la defensa de les quals passa per l'estima i el compromís dels seus homes i dones. Un compromís que sens dubte es reforça quan el dotem de coneixements del medi que ens entorna. Un medi i un entorn que el llibre posa en safata, amb unes bones bases de coneixement i sobretot amb unes dosis pedagògiques excel·lents.

A través del coneixement de les aus de les Terres de l'Ebre no hi ha dubte que ens apropem, no a una munió de curiositats biològiques

estRICTES, sinó a la comprensió de processos i al funcionament dels nostres sistemes naturals i socioambientals i a la seva posada en valor, sens dubte el necessari primer llindar per a la protecció d'un territori com aquest, tan ric i divers com amenaçat.

### Gandesa

Autor: *Jordi Prades Tena*

Col·lecció: *La Creu de Terme, 20*

Nombre de pàgines: 152

Preu: 10,5 euros

ISBN: 84-95684-55-1

En cada racó de Gandesa s'hi amaga un passat insospitat, la petjada de la història que ens ha fet poble. Aquest és un resum d'aquesta història escrit a partir de llibres, publicacions, entrevistes i altres fonts documentals, i reflectit en fotografies de la Gandesa d'ahir i la d'avui. És la crònica, la visió particular d'un gandesà més sobre el seu poble.

### Santa Coloma de Cervelló

Autors: *Josep Padró Margó i Joan Riquelme Domingo*

Col·lecció: *La Creu de Terme, 19*

Nombre de pàgines: 112

Preu: 9 euros

ISBN: 84-95684-61-6

En la història de Santa Coloma de Cervelló hi trobem fets significatius que equiparen aquest petit poblet amb la resta de municipis de la comarca del Baix Llobregat.

Arrenca a l'edat mitjana i no hi falta la seva església romànica ni el seu castell. Dels temps moderns han arribat fins als nostres dies un bon nombre de masies d'inequívoca i majestuosa presència. Amb la industrialització va arribar la Colònia Güell, la seva gran fàbrica i la seva arquitectura modernista.

No és fins a les acaballes del segle passat i principis del segle actual quan s'inicien els grans projectes de creixement urbanístic que multiplicaran la població del municipi i configuraran un nucli urbà ben diferent. Aquest llibre ens parla d'aquesta història i de la Santa Coloma actual, i ens descriu un itinerari modernista per la Colònia Güell i un altre per les masies del terme.

### La dona d'aigua i en Jepet

Autors: *Magí Mañé i Manel Sastre*

Il·lustracions: *Dolors Sans*

Col·lecció: *La Baldufa, núm. 3*

Nombre de pàgines: 24

Preu: 8,4 euros

ISBN: 84-95684-62-4

Les dones d'aigua són uns esperits màgics que encisen tothom qui les veu. Aquesta és la història d'un jove, en Jepet, que s'enamora boja-ment d'una dona d'aigua. La llegenda ha inspirat una espectacular peça de bestiar popular que ha impulsat l'Associació Grallers de Bel·lvei.

### El Vendrell, de poble a ciutat

Premi de la Beca d'investigació Jaume Ramon i Vidales del 2000

Autor: *Francesc González Reverté*

Col·lecció: *Blau Verd, núm. 2*

Nombre de pàgines: 172 (16 en color)

Preu: 12 euros

ISBN: 84-95684-69-1

Aquest llibre ens parla del procés de canvi que ha experimentat aquest municipi al llarg del segle XX. Aquell poble de principis del segle passat, que basava la seva economia en l'activitat agrària, avui dia és una ciutat que viu sobretot del sector serveis, dins del qual destaquen el turisme i la construcció. Als vendrellencs de tota la vida els vindran a la ment les imatges del Vendrell d'abans i dels canvis que ha sofert. Però amb aquesta publicació tenim l'oportunitat de donar a conèixer als nouvinguts com era la vila en un passat no gaire llunyà i com ha anat evolucionant fins als nostres dies; de fet, ells són uns dels protagonistes que han participat en la creació del nou teixit urbà i social. Ω

## Cronologia de la mentida del Rei

El dilluns 23 d'abril de 2001, en la Universitat d'Alcalà de Henares, Juan Carlos I nega que mai la llengua castellana hagi estat imposada: «a nadie se le obligó nunca a hablar en castellano». El monarca espanyol fa aquestes declaracions en el lliurament del Premi Cervantes a Francisco Umbral.

Poques hores després la Casa Reial espanyola aclareix que el discurs de Juan Carlos I només es referia al desenvolupament de l'espanyol a Amèrica llatina.

El diumenge 6 de maig de 2001, Pilar del Castillo, ministra espanyola d'educació, cultura i esports, declara a la premsa que el franquisme no va prohibir el català: «En Cataluña se ha hablado catalán durante todo el franquismo (...) Habría que ver cuándo se ha prohibido hablar una lengua en España».

El 4 de juny de 2001, Jon Juaristi, director de l'Institut Cervantes manifesta que el castellà no va ser imposat.

El divendres 8 de juny de 2001 l'organització Jo també em planto anuncia públicament la intenció de denunciar a Juan Carlos I per les declaracions fetes per Juan Carlos I la vesprada de Sant Jordi de 2001.

El 5 de setembre de 2001, Josep Pont, batlle de Bellpuig i president de la Diputació de Lleida concedeix a Juan Carlos I el premi Boira per haver actuat en contra la identitat catalana arran de les declaracions fetes per Juan Carlos I la vesprada de Sant Jordi de 2001.

El 23 d'octubre el Consell Permanent de l'Institut d'Estudis Catalans acorda en una reunió extraordinària no convidar al rei espanyol als actes de commemoració del 25è aniversari de la recuperació d'aquesta institució. El motiu són les declaracions fetes per Juan Carlos I la vesprada de Sant Jordi de 2001. Ω



## Coses de la douce France

«R.» <taubecolom@ono.com>

### «França contra els catalans»

L'afer Bonnet  
Marc Duran (pseudònim)  
Editorial Llibres de l'Índex, 230 pàgines  
13.55 Euros (preu Abacus)  
ISBN: 84-95317-24-

Un llibre que us recomano. De fàcil lectura, entretinguda i ràpida, exposa com funciona l'estat francès: els clans, la màfia d'estat, l'estat per damunt de tot, el control polític sobre la justícia, assassinats d'estat impunes, coaccions, empresonaments, genocidi anticatalà, fixers d'ideologia de la població, serveis d'informació controlant els mitjans de comunicació, corrupció generalitzada,...i com és la realitat de la Catalunya Nord.

Magnífic llibre perquè la resta de catalans coneguim la Catalunya Nord i l'estat francès. 13.55 euros ben emprats.

Diari Avui 2/Novembre/2001

Secció: Societat

<<http://www.avui.com/avui/diari/01/des/02/320202.htm>>

### Un fòrum de les associacions d'ensenyament en català proposa la reforma de la Constitució francesa

#### Escoles de la Catalunya Nord reclamen igualtat de drets del català i el francès

Pere Codonyan  
PERPINYÀ

Les associacions promotores de l'ensenyament en català a la Catalunya Nord reclamen una reforma de la Constitució francesa per tenir els mateixos drets que el francès.

Així es va acordar al primer fòrum sobre l'ensenyament en llengua catalana a la Catalunya Nord celebrat ahir a Perpinyà per les diverses associacions que l'impulsen. Conclouen que la modificació constitucional s'ha de fer perquè «l'ensenyament en llengua catalana gaudeixi dels mateixos drets, suports i reconeixements econòmics que l'ensenyament en llengua francesa».

Durant el col·loqui va ser especialment criticada la decisió del Consell d'Estat francès, que va decidir fa un mes suspendre de manera cautelar una part de les mesures anunciades pel ministre francès d'Educació, Jack Lang, a favor de l'ensenyament de les llengües dites regionals i, en particular, de la integració del personal de l'escola bretona Diwan a la xarxa pública.

Segons Cristià Martínez, coordinador pedagògic del Col·legi Comte Guifré de Perpinyà, «si es confirmen, les decisions del Consell d'Estat suposaran un fre per al futur d'aquestes escoles, però aquestes mesures també posarien en dubte els concerts que tenen les diverses entitats, no tan sols a la Catalunya Nord, sinó a tot l'ensenyament dit de llengua regional».

Les jornades, organitzades pel Centre UNESCO de Catalunya i l'Associació Comte Guifré de Perpinyà, van reunir per primera vegada responsables del conjunt de les escoles que practiquen la immersió lingüística en català - les primàries Arrels i Bressola i el Col·legi Comte Guifré- però també experts i personalitats del món cultural, institucions municipals i regionals. Així, a les conferències i debats hi van participar, entre d'altres, Josep Camps, del departament de Presidència de la Generalitat; Jaume Roure, regidor dels afers catalans de Perpinyà; Fèlix Martí, director del centre UNESCO de Catalunya i el diputat d'ERC, Francesc Ferrer.

Les conclusions del fòrum s'enviaran a les institucions europees, estatals i regionals. S'hi constata que si els últims anys s'ha avançat en la implantació d'escoles en llengua catalana i en l'ensenyament del català, encara persisteixen incoherències i discriminacions

en la xarxa educativa de la Catalunya Nord. Això no respon a l'àmplia demanda social que hi ha, ja que, segons enquestes de l'administració d'educació, un 40% dels pares volen l'ensenyament bilingüe, i un 65% l'ensenyament del català. El curs 2000-2001 un 14% d'alumnes de la Catalunya Nord van estudiar català, però només un 1,8% (1.120 infants) van fer-ho en català

Diari Avui 1/Novembre/2001

Secció: Comunicació

<http://www.avui.com/avui/diari/01/des/01/830301.htm>

### França vol posar fi a les emissions de TVC a la Catalunya Nord

Redacció  
BARCELONA

El president del Consell Superior de l'Audiovisual (CSA) francès va remarcar en unes jornades celebrades a Tolosa de Llenguadoc que la «permissivitat» del govern perquè Televisió de Catalunya (TVC) i Euskal Telebista tinguin repetidors que emetin en direcció a l'Estat francès s'acabarà abans d'un any i mig, quan França concedeixi les 33 freqüències de televisió digital terrestre. Segons va informar ahir l'agència Intra-ACN, això impediria que els ciutadans de la Catalunya Nord poguessin veure lliurement Televisió de Catalunya, com fan fins ara gràcies al senyal que s'emet des del reemissor situat a les Salines (Alt Empordà).

El director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), Miquel Puig, va emetre ahir un comunicat en què diu comprendre «el neguit» del president del CSA perquè les emissions d'altres països penetrin a l'espai francès, tot i que les considera «inevitables» perquè «les ones no poden respectar» els límits polítics. Puig creu que «aquestes inquietuds deixaran d'existir» quan els receptors digitals es popularitzin arreu, tot i que opina que no serà «en un termini breu».

ASNAROLOGIA.

<http://www.elperiodico.com/EDICION/ED020225/CAT/CARP01/tex005.asp#AZNAR>

<<http://www.elperiodico.com/EDICION/ED020225/CAT/CARP01/tex005.asp>>

Opus Mei  
JOSEP Pernau

### AZNAR, EL TGV, CATALUNYA I PERPINYÀ

Han tingut àmplia repercussió les revelacions de l'alcalde de Perpinyà, el senyor Jean-Paul Alduy, a La Vanguardia, en què explica l'entrevista que va mantenir a l'octubre amb don José María Aznar, amb motiu de la cimera europea.

El senyor Alduy parlava del futur enllaç del TGV entre la seva ciutat i Barcelona i ho feia amb tant d'entusiasme que el senyor Aznar el va interrompre: «¿I no tem que els seus ciutadans puguin demanar l'annexió a Catalunya?» Misterioses paraules a què els aznaròlegs donen dues interpretacions: que tem que pugui arribar el moment, cosa que faria que Catalunya, ufana i envanida, plantegés més problemes a Espanya, o que espera que es consumi la reunificació de les dues Catalunyaes com més aviat millor per aparèixer com el venjador del Tractat dels Pirineus, després d'hissar la bandera espanyola a Gibraltar.

Que sigui com més aviat millor. Si pot ser, abans d'haver de donar pas a un successor en el Govern d'Espanya. Que el Roussillon i Perpignan tornin a ser oficialment el Roselló (o el Rosellón) i Perpinyà (o Perpiñán). En nom d'Espanya els donaria la benvinguda. I que vinguin amb les comarques irredemptes del Conflent, el Vallespir, el Capcir i la meitat de la Cerdanya. Que no sàpiguen res a París del poder del TGV per modificar fronteres. Podrien endarrerir uns quants anys l'arribada del giny. Seria mèrit del TGV —que aquí s'anomena AVE—, però també del Barça, que gaudeix de molt predicament a la Catalunya Nord.

Somiar no costa gens i un somia veure aquell dia vaticinat com una possibilitat pel senyor Aznar, cosa de què és testimoni el senyor Anduy. Seria una jornada històrica veure'l celebrar amb el senyor Carod Rovira la prescripció del Tractat dels Pirineus. Ω

Un cop més Catalunya ha sortit molt mal parada per culpa de no tenir la suficient sobirania política.

Una vegada més els poca-solta jacobins ens han tornat a prendre la cartera.

Així, ha sorgit l'anomenat «cas Terra», on la Junta arbitral (formada per 4 membres del govern central, 4 de la Generalitat i 4 de la Comunitat de Madrid) ha decidit que la Generalitat ha de pagar a La Comunitat de Madrid 33 '22 milions d'euros en concepte d'impostos d'actes

jurídiques documentades per una ampliació de capital que va establir Terra a l'Octubre del 2000, tot i que l'esmentada empresa tenia, en aquelles dates, el seu domicili fiscal al territori autònom de Madrid.

Aquesta nova sotragada contra l'autonomia de Catalunya és, sense cap mena de dubtes, la conseqüència de la

## EL CAS TERRA

dependència i de la pèrdua de pes polític i econòmic de la nostra nació. Malgrat que els nostres governants vagin afirmant als quatre vents que l'autogovern té bona salut, la realitat dels fets sembla voler-nos reafirmar tot el contrari. Continuem sense els mecanismes i les eines adequades per fer front als nous reptes de futur.

En síntesi, que ni els polítics, ni la societat civil ni la població de Catalunya en general podem estar contents i tranquils amb les nostres institucions. Cal, un cop més, plantejar-se seriosament alternatives cívi-ques (fermes i unitàries) que, almenys, ens permetin respirar. Ω



JOSEP M. LOSTE I ROMERO



## L'antifranquisme a Mallorca. VIII LLIBRE (Les lluites del segle XXI)



# La resistència cultural en el segle XXI: el III Encontre de Poesia dels Països Catalans (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

**A**vui, els partits que estan en el poder (i per això mateix tenen molts recursos econòmics al seu abast), animen a determinats grafòmans de la «modernitat» a escriure papers amb aparença d'«objectivitat»

En Miquel Vanrell (en parlarem a l'aeroport de Maó abans de tornar a Mallorca) té el deure històric d'escriure les seves memòries de lluitador antifeixista. Menorca, els militants del passat i del present, els seus fills i nets, necessitem aquesta aportació seva a la memòria col·lectiva per a poder garantir, amb certes garanties d'objectivitat, la redacció d'una història de l'antifeixisme tal com pertoca. Estam massa cansats de veure falsificacions de tota mena que, ja ho hem dit, es pretenen «objectives». És un miratge ja que sovint moltes de les informacions (i les cites a peu de pàgina que són presents en aquests llibres), són posades amb vigor i retorçada maldat per a donar certa imatge de credibilitat democràtica a personatges que són al poder i volen -ho necessiten elctoralment!- crear-se un mite de lluitadors contra la dictadura.

En Miquel Vanrell ha d'escriure la seva història, ens ha de llegir la memòria del que visqué per tal d'ajudar a combatre tanta mentida, tants llibrets, pamflets i libels fets per encàrrec, per a major glòria d'alguns partits i organitzacions que, de seguida que els oferiren cotxe oficial, bon sous, poltrones i catifes en els despatxos institucionals esdevingueren l'avantguarda de la lluita contra la república, el socialisme i l'autodeterminació. Aquelles «aportacions a la història» no tenen res a veure amb el que s'esdeugué de veritat, amb el que nosaltres hem viscut, amb els esdeveniments que homes com en Miquel han protagonitzat.

Aquest és l'home que em trucà fa unes setmanes per a saber si volia participar en el III Encontre de Poesia dels Països Catalans. No cal dir que, per les connotacions que tenia -i té!- Menorca en la meua vida vaig acceptar de seguida il·lusionat i feliç, honorat pel fet que els menorquins sàpiguen cosa de la nostra feina literària.

Posteriorment a les reflexions que he anat escrivint pensant en el recent Encontre poètic, la premsa informava de l'èxit assolit per la trobada de poetes de totes les contrades de la nostra nació.

**La periodista Vanesa Ortí del diari Menorca explica, en un reportatge publicat en les pàgines centrals del diari de l'illa germana (24-III-02) el gran èxit del III Encontre de Poesia dels Països Catalans. Sota el títol «Poesia amb nom propi» es pot llegir:**

«Una idea consolidada. Aquesta és la impressió que va donar ahir el III Encontre de Poesia que topà un any més amb una sala, Sa Indústria, plena d'oients. Joves i no tan joves ocupaven els seients del local per gaudir de les paraules disposades al so de diferents ritmes i de la boca dels seus propis autors. L'elenc no només es composà d'autors d'excepció sinó d'autors que representaven els tres Països Catalans: de Catalunya, Susanna Rafart i David Castillo; de València, Josep Ballester, i de

Balears, Miquel López Crespí, Biel Pons i Òscar Bagur. Tots ells havien coincidit hores abans en una paella literària -també constitueix tota una tradició- al lloc de Mongofre Nou convidats per la Fundació Rubió i Tudurí.



Participants i organitzadors del III Encontre de Poesia dels Països Catalans (Menorca 2002).

Dempeus: Josep Ballester, Irene Coll i David Castillo. Asseguts: Sam Abrams, Susanna Rafart, Biel Pons, Òscar Bagur, Miquel López Crespí i Francesc Calvet.

'Amb les piles carregades de cel blau, vent de tramuntana, camps verds, escuma de la mar, casal enlluernant per la calç pujaren dalt l'escenari de Sa Indústria, inspirats i nerviosos, per entregar al públic part de la seva obra i la seva declamació.

'Com molt bé explicà Sam Abrams, l'introduïdor de la trobada, «és bo que els poetes recitin els seus propis poemes perquè així s'interioritza el sentit de la poesia». Abrams va ser també l'encarregat de presentar cada un dels participants a la iniciativa, ideada per Francesc Calvet i Irene Coll l'any 2000. Una iniciativa que ja és coneguda en diferents cercles relacionats amb la poesia catalana i que, faci bon dia o mal dia, reuneix un nombrós i entusiasta públic a Castell.

'El primer torn fou, per elecció pròpia, per al menorquí Biel Pons que resumí la temàtica dels seus poemes amb tres conceptes: «jo, Menorca i les relacions amb els demés». També explicà que els haikus -composicions poètiques orientals- són font de la seva inspiració, de fet, la majoria dels poemes que recità ahir eren curts.

'La catalana Susanna Rafart va ser la segona en exhaurir deu minuts recitant poesies. Intimisme podria ser el principal adjectiu que, ajudat per la seva tímida veu, qualifica les seves obres. Abrams recordà que Rafart compta entre els seus guardons amb el premi Carles Riba, que significa la consagració d'un poeta.

'El mallorquí Miquel López Crespí, guanyador entre altres guardons del Premi Born del 75, començà amb un poema dedicat a Sofia Sintès i continuà amb un homenatge al maig

del 68 dedicat a la seva filla.

'Òscar Bagur, menorquí, amb un llenguatge senzill i líric a la vegada, dedicà el seu darrer poema a Margarita Ballester, present a la sala.

'El català David Castillo, coordinador del suplement cultural del diari Avui, va arrancar les rialles del públic amb els seus poemes esquinçadors i amb caires escatològics. «Mirall negre» i «Determinisme» van ser el prelude per acabar amb un poema dedicat també a la Ballester, que fou sens dubte, l'estrella del recital en l'obscuritat.

'El darrer en demostrar «la bona salut de la poesia catalana» -frase de Abrams- fou el valencià Josep Ballester, que presentà la poesia més propera a la prosa del sis. Manifestà la seva influència de la poesia italiana i, en concret, de Pier Paolo Pasolini.

**«Enguany la participació s'ha ampliat a tot l'àmbit de la nació i els poetes participants en el III Encontre de Poesia dels Països Catalans seran: David Castillo, Susanna Rafart, Miquel López Crespí, Josep Ballester, Òscar Bagur i Biel Pons. Presentarà el magne acte cultural dedicat a la nostra poesia Sam Abrams» (Irene Coll)**

Però la informació ressenyada era el colofó a les nombroses notes informatives que setmanes abans havien omplert la premsa i sortit en diferents mitjans de comunicació. Per internet ja ens havien arribat les primeres notícies al respecte. Posteriorment, Irene Coll, una de les fundadores i impulsores de la trobada de poetes catalans, ens feia arribar dos-

## L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VIII LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 2001 fins a l'agost de l'any 2002)  
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

# EP!!!

**PARES, EDUCAU-ME EN  
CATALÀ, A MALLORCA HI HA  
EL MEU FUTUR**



siers dels anys 2000 i 2001 (aleshores encara es deia «Encontre de Poesia de les Illes»). Una d'aquestes informacions deia: «Com cada any d'ençà el 2000, l'Ajuntament des Castell i l'Ateneu Municipal des Castell (Menorca) han organitzat la seva famosa trobada de poesia catalana contemporània. En els anys anteriors la participació era exclusivament de poetes de les Illes i els encontres van ser coneguts com I i II Encontre de Poesia de les Illes Balears.

'Enguany la participació s'ha ampliat a tot l'àmbit de la nació i els poetes participants en el III Encontre de Poesia dels Catalans seran: David Castillo, Susanna Rafart, Miquel López Crespí, Josep Ballester, Òscar Bagur i Biel Pons. Presentarà el magne acte cultural dedicat a la nostra poesia Sam Abrams. El dia d'aquesta gran Festa de la poesia Catalana Contemporània serà el proper dissabte dia 23 de març del 2002 a les 19,30 hores en la Sala Indústria Des Castell (Menorca)

'En el I Encontre hi participaren els coneguts escriptors i escriptores de Menorca Margarida Ballester, Pere Gomila, Joan López Casanoves i Àngel Mifsud. De Mallorca hi va anar Aina Ferrer i d'Eivissa, Jean Serra.

'Irene Coll Florit, regidora de Cultura i Educació del l'Ajuntament des Castell, ànima i dona d'empenya en tot el que fa referència a la promoció de la nostra cultura tenia la voluntat de convertir el I Encontre de Poesia de les Illes en una trobada anual i en anar augmentant el nombre de participants. Irene Coll i Francesc Calvet, organitzadors del I Encontre volien 'convertir aquest certamen en un esdeveniment arrelat a l'activitat cultural menorquina, de la mateixa manera que ho està el Festival de Poesia de Barcelona al Principat'.

'En el II Encontre que tengué lloc el 7 d'abril del 2001, Irene Coll digué: 'Aquest és el segon [Encontre de Poesia], i no ha d'ésser el darrer, perquè l'any que ve volem que la poesia en la nostra llengua, vingui de tots els Països Catalans. I ens agrada molt que el que diu aquests virtuoses de la paraula, s'escolti des d'aquest racó de les Illes, on veiem el primer raig de sol'. La promesa de la Regidora de Cultura i Educació s'ha fet una total i absoluta realitat.

'Tots els amants a la poesia dels Països Catalans pensam que l'Ajuntament des Castell ho ha aconseguit a la perfecció. La consolidació definitiva vengué donada per l'èxit total i absolut del II Encontre de Poesia que contà amb la participació dels poetes Antoni Vidal Ferrando, Damià Borràs, Antoni Català, Francesc Florit, Josep Marí i Ponç Pons.

'Aquestes magne trobades dedicades a la poesia contemporània de les Illes (i de tots els Països Catalans) han estat possibles gràcies a les col·laboracions de 'Sa Nostra', el Consell Insular de Menorca, la Fundació Rubió Tudurí-Andròmaco, el Sr. Francesc Calvet i la Direcció General de Cultura. Irene Coll Florit ha coordinat a la perfecció totes les activitats que han fet possible aquesta gran realitat cultural menorquina, una de les més importants que les que es fan en el nostre país.

'Els participants en aquest important esdeveniment

cultural han estat en aquest 2002: David Castillo (Barcelona, 1961):

Guanyador (entre molts d'altres guardons) del Premi Carles Riba 1997 (Game over); Joan Creixells 2000 (El cel de l'infern) i el Sant Jordi 2001 (No miris enrere). David Castillo ha publicat igualment els poemaris: La muntanya russa; Tenebra; Pobleo nou: flash back; El pont de Mühlberg i Seguint l'huracà. També és autor del llibre Biografia de Bob Dylan.

'Josep Ballester (Alzira, Ribera Alta, 1961): Ha guanyat els premis literaris Vila de Canals; Ausiàs March de Gandia; Alambor; Ciutat de Palma de poesia; Crítica dels Escriptors Valencians d'assaig; Vicent Andrés Estellés... Ha estat traduït a l'anglès, el castellà, el francès i l'italià. En narrativa breu ha publicat L'estrella danarina i La princesa Neus a més dels poemaris: Passadís voraç del silenci; Foc al celler; Oasi; Tatuatge; Tàlem; L'holandès errant i La mar.

'Miquel López Crespí (sa Pobla, Mallorca 1946): Ha guanyat diversos premis literaris de poesia, novel·la, contes, teatre i narrativa entre els quals podríem destacar: Ciutat de Palma de Teatre i Ciutat de Palma de Narrativa; Joanot Martorell; Pompeu Fabra; Ciutat de València; Premi Especial Born de Teatre, Premi Teatre Principal-Consell Insular de Mallorca de Teatre, Premi de les Lletres 1987; Premi Miquel Àngel Riera. És autor dels llibres (entre d'altres): Crònica de la pesta (contes); Estiu de foc (novel·la); Vida d'Artista (narrativa); L'amagatall (novel·la); Cultura i antifranquisme (assaig); El cicle dels insectes (poesia); Històries del descens (narrativa); La Ciutat del Sol (narrativa juvenil); No era això: memòria política de la transició (assaig); Núria i la glòria dels vençuts (novel·la); Revolta (poesia); Rituals (poesia) i Estat d'excepció (novel·la).

'Susanna Rafart (Ripoll, Ripollès 1962): Ha guanyat els premis Sant Jordi, Senyoriu d'Ausiàs March, Ciutat d'Olot de poesia, Ciutat de Palma de poesia i el Carles Riba 2001. En narrativa breu ha publicat: Els gira-sols i El pirata 101. En poesia cal destacar: Olis sobre paper; A cor què vols; Reflexió de la llum i Jardins d'amor aduers. També és autora del llibre de text Literatura universal.

'Òscar Bagur (Maó, Menorca 1975): Actualment cursa la llicenciatura de filologia catalana a la Universitat de Lleida. Ha guanyat diversos premis literaris a l'IB Joan Ramis i Ramis de Maó i el IV Premi de Poesia de la Universitat de Lleida de 1997 amb La difícil pell acariciada. Ha participat en les edicions col·lectives Solstici d'Estiu III, de la Fundació Àrea de Creació Acústica de Búger (Mallorca, 2000), i la carpeta de litografies 7 i 7 d'Edicions 6a Obra Gràfica (Palma de Mallorca, 2000).

'Biel Pons (Maó, Menorca): Llicenciat en filologia catalana. Guanyador del treball d'investigació Sant Llorenç 2000 per un treball sobre l'obra de Ponç Pons. També n'ha elaborat una guia didàctica i publicat una ressenya a Revista de Catalunya. Ha publicat poemes a la col·lecció Solstici d'Estiu de la Fundació ACA i participa en una antologia de joves poetes menorquins de propera edició. També publica poemes a l'editorial virtual Alfunduco». Ω

## POLÍGON INDUSTRIAL DE CAN VALERO



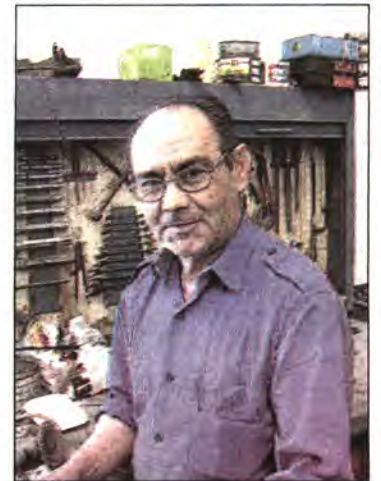
Fa 12 anys que n'Antoni Corbalan de Barcelona fa fundar l'empresa Feinkost a can Valero. Importa delicatessen alimentaries alemanyes. Tel. 971 201 051



Fa 10 anys que n'Eduard Molina de Saragossa va obrir la Ferreria Eduard i Fills a can Valero. Tel. 971 758 707



Fa 26 anys que en Josep Miquel Almedros de Granada fa fundar l'empresa Expendedores Automáticos de Mallorca ara amb seu a can Valero. Fou la primera empresa mallorquina d'aquesta classe: màquines que venen begudes calentes, refrescos, entrepans i gelats. El trobareu al 971 203 070



Fa dos anys que en Joan Polo regenta el Taller Motor 1 a can Valero. Planxa, pintura i restauració de cotxes antics. Abans va estar durant 25 anys al costat de la Torre del Oro del Poble Espanyol de Ciutat. Tel. 971 763 496



Fa 1 any que n'Antoni Peguero i en Josep Lluís Gómez han obert al Cerralleria Industrial Balears S.L. a can Valero. Tel. 677 426 995



Fa un any que en Pep Trillo i el seu fill Antoni han obert l'empresa Extintors Mallorca a can Valero. Tel. 971 764 318



Fa un any que n'Àngels Grech ha fundat l'empresa Click@Click a l'Avinguda del Císter a la Real: formació d'informàtics, material informàtic, reparacions. [www.balears.com](http://www.balears.com) Tel. 971 768 447



Fa 2 anys que en Xavier Estarelles i en Pere Arroyo han obert el Taller Estarelles Racinc Shipyard a can Valero. Construeixen i adoben barques. Tel. 971 758 628



Fa 2 anys que en Josep Antoni Trapeiro amb en Joan J. Vallejo han obert l'empresa Serfred Balear a can Valero. Instal·len aire condicionat i fred industrial. Tel. 971 764 772



Fa 7 anys que els germans Moratalla amb en Joan Manuel Irlas fundaren el Taller d'automòbils d'Asival a can Valero. Tel. 971 759 568



Na Caterina Maria Pons de Santa Maria del Camí regenta l'empresa Imperais a can Valero. Una empresa especialitzada en tot tipus d'impermeabilització de cobertes, terrasses, fossats d'ascensors, soterranis, aljubs... fa aïllaments tèrmics, acústics i rehabilitacions. Tel. 971 764 484





## EL TEBEO, LA UNIVERSITAT UI LA DICTADURA

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Quan el 1958 vaig anar per primera vegada a Barcelona, una de les coses que més m'interessava de fer, fou la de córrer fins al carrer Aribau i visitar una especialíssima redacció de periòdic marcada amb un rètol de lletres vermelles: TBO. Aquesta revista amb historietes gràfiques, bressol del còmic al nostre país i a tota Espanya, dirigida no només als infants sinó també als adults, em semblava un petit món màgic, testimoni de dècades de vida social a través de les caricatures.

Fundat el 1917, el TBO celebrava deu anys després d'aquella visita meua els seus primers cinquanta anys, mig segle de trobar-se amb els lectors cada setmana, primer amb els avis que eren nins en temps de la

Primera Guerra Mundial i vint anys després amb els fills dels avis que eren criatures durant la Guerra Civil espanyola i llavors dels fills dels fills dels avis que passaven pel túnel de la postguerra franquista i aquells sorollosament aplaudits pel Règim «25 anys de pau»... Una llarga trajectòria amb personatges enginyosos, eloqüents, inoblidables: El professor Franz de Copenhague amb els seus invents de brusca gruixuda, Don Faustino amb les seves manies, el cambrer Macario... Però personatges per excel·lència són els de la família Ulises, amb tot el goig, plans, problemes, d'una gent urbana de la petita burgesia, una creació del dibuixant Benejam, un dels més importants d'Europa. No eren tampoc

mediocres les historietes dibuixades i argumentades per Salvador Mesures, Blanco, Moreno... Aquella revista juvenil, editada per Buigas, Estivil i Vinya, Societat Limitada i que dirigia Albert Vinya Tous, inscrita amb el número 1 en el Registre de Publicacions Infantils de la que fou Direcció General de Premsa, era, per tant, tota una institució que reflectia situacions reals i també una societat que vivia d'esquena a la política i deixava passar els dies dins una total indiferència en aquest sentit. No mancava el TBO a les sales d'espera dels dentistes, les biblioteques escolars, les perruqueries, les casernes. No era cap publicació perillosa. No era cap full subversiu. I així i tot, quan n'agafam un a l'at-

zar, per exemple, un número «extra» del 1958, hi podem llegir entre rengles moltes coses, com per exemple, que els pisos populars estan mal acabats i presenten grans taques d'humitat entre altres deficiències. L'abandonament dels pagesos que fugen cap a la ciutat. Els pescadors diumengers que troben els rius contaminats.

El mal clavegueram dels carrers de les grans ciutats que provoquen greus inundacions, la feina rutinària de l'oficinista explotat, la poca educació de la gent envers dels animals, els ferrocarril que mai no arriba a l'hora prevista, els pobres cotxets utilitaris nacionals que han de substituir una indústria automobilística a nivell europeu que encara no té presència en aquest país...

I és que si un sap mirar, llegir i analitzar ja té molt guanyat.

Aquest panorama, parlar amb aquells guionistes i dibuixants, em feia oblidar la feixuguesa d'aquells dies, quan havia de passar per les aules de la Universitat central per

tal de patir els exàmens del curs preuniversitari. Als divuit anys, la vida se'm presentava amb una certa expectació. Hi havia hagut en aquells dies alguns aldarulls dels estudiants universitaris i nosaltres, que habitàvem, provisionalment, una residència en el barri de Sarrià poguerem veure com un parell de companys de cambra, més vells que nosaltres, eren detinguts per la policia política i interrogats a comissaria. Havia corregut per tots els àmbits estudiantils propaganda clandestina. M'havia tocat de compartir l'habitació amb un estudiant de medicina, dels darrers cursos, ja mig calb i amb ulleres d'una certa gruixa que nomia Ulises. Tinguérem llargues converses i en una d'aquelles, quan jo li parlava sobre la trista situació del país, em digué: Políticament vivim a la terra del TBO i a cops de porra ens fan callar i ens impedeixen que madurem...

Era una veritat absoluta. I mancaven encara dues dècades llargues d dictadura. Ω

## Publicats el premis de narrativa «Ciutat d'Eivissa 2002»

«Res Publica Edicions» d'Eivissa publica els llibres *El senyor de tots els somnis* de Guillem Rosselló i *La novel·la* de Miquel López Crespí

L'editorial eivissenca «Res Pública Edicions» que dirigeix l'escriptor i periodista Joan Cerdà acaba de publicar els dos llibres que obtingueren el premi de novel·la «Ciutat d'Eivissa 2002». El primer premi va ser per a l'escriptor de Bunyola Guillem Rosselló per l'obra *El senyor de tots els somnis*. L'altra obra guardonada va ser la de l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí que obtingué el guardó amb una novel·la titulada precisament *La novel·la*, divertida sàtira del món cultural i polític de les Illes.

També s'ha editat el Premi de Narrativa Juvenil «Ciutat d'Eivissa» obtingut per la filò-

loga Lena Pauils. L'aixecacases és una narració que ens explica les peripècies d'una jove inventora.

Guillem Rosselló és professor d'ensenyança secundària i exsacerdot. Ha publicat els poemes *De Vides* i *de Morts* i *L'eremita bípeda*; les novel·les *Flors* per a na Teresa, *Anaïrda*, *De funàmbuls i laberints* i *L'assassinat de n'Elisenda Pacs*. És soci de l'OCB i de l'AELC (en feu part de la junta directiva entre 1996 i 1999).

Miquel López Crespí és novel·lista, autor teatral, poeta, historiador i assagista. Membre de l'oposició antifranquista ha



Guillem Rosselló.

deixat constància d'aquesta lluita per la llibertat del nostre poble en nombrosos llibres i articles,

especialment en el llibre de memòries

*L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1970* i en les obres d'assaig *Cultura i antifranquisme*

(Edicions de 1984, Barcelona 2000) i *No era això: memòria política de la transició* (Edicions El Jonc, Lleida 2001). D'ençà començaments dels anys setanta ha publicat més de quaranta llibres de narrativa, poesia, teatre, memòries, novel·la i assaig entre els quals podem destacar: *Crònica de la pesta* (contes); *Estiu de foc* (novel·la); *L'amagatall* (novel·la); *El cicle dels insectes* (poesia); *Històries del desencís* (narrativa); *La Ciutat del Sol*

(narrativa juvenil); *Punt final* (poesia); *Acte Únic* (teatre); *El cadàver* (teatre); *Núria* i *la glòria dels vençuts* (novel·la); *Revolta* (poesia); *Rituals* (poesia); *Estat d'excepció* (novel·la); *Un tango de Gardel en el gramòfon* (narrativa); *La novel·la* (novel·la) i *Perifèries* (poesia).

Els altres llibres que sortiran el proper dia 23 d'abril i que han estat editats per «Res Publica Edicions» són: *Felanitx 1931-1939* un interessant assaig escrit per Aina Adrover i Joan Cabot i *Perspectiva sociolingüística a les Illes Balears*, obra escrita per diversos autors. Ω

(Redacció)

Pel pròxim dia 18 de maig que cau en dissabte, l'Obra Cultural Balear la convoca, un any més, mitjançant una gran festa reivindicativa, a tots els mallorquins. Als de sempre i als nous. Als més grans i als més petits a fi que, amb la seva presència, amb la seva mobilització útil i necessària, puguem exigir a l'Estat espanyol que asseguri un tractament lingüístic igualitari dins tot l'Estat i a la Unió Europea a fi de garantir el ple ús social del català a casa nostra.

L'adhesió a aquesta convocatòria és de suma importància per tot aquell que estimi aquesta terra amb la seva cultura, la seva llengua les seves tradicions i la seva manera de viure, que, avui en dia són agredides de manera brutal per un Estat comandat per un Rei i un Govern que fon oïdes sordes a qualsevol sensibilitat cultural i lingüística que no sia la seva, la oficial, la que utilitzen els nacionalistes espan-

yols, els ultres, la dretona recaltrant, els nostàlgics del franquisme retrògrad, els grupúsculs nazis... persones que són capaces de vetar a Tele Madrid la actuació artística de **Vivian Caoba** perquè la seva actuació havia de ser en mallorquí (*Diario de Mallorca* 04/04/02). En el transcurs d'aquest mateix dia d'emissió de Tele Madrid, hi va haver intervencions artístiques en anglès, alemany i fins i tot en àrab, però no en mallorquí. Si això no és xenofòbia anti mallorquina, que vengui el Rei i ens ho expliqui.

*El idioma español nunca fue impuesto per la fuerza*, ens deia no fa massa el Rei Borbó. No obstant això, els nostres artistes i cantants estan obligats a utilitzar el castellà per poder actuar en la capital de l'imperi i a altres llocs de l'Estat. No podem oblidar que Tele Madrid és

un mitjà de comunicació d'institucions públiques estatals.

Crida l'atenció que existeixi un partit polític a Mallorca que està nodrit per càrrecs, militants, simpatitzants i votants que són mallorquins de naixença, i fins i tot ho són amb convicció, sensibilitat cultural i lingüística i amor a lo nostro. Astora i crea estupor que, precisament sia aquest partit, el més acarnissat enemic de la cultura i la llengua dels mallorquins.

El PP evita la reprovació del seu soci Rabasco, per haver estat condemnat per agressió (*Diario de Mallorca* 06/04/02). El PP manté un pacte de govern a Lluçmajor amb ASI, el president de la qual, Rabasco ha estat damnat per agressió a en Connolly. El PP mallorquí, protegeix i manté pactes amb aquests clars agressors de la nostra llengua

i cultura.

El PP mallorquí, m'atrevesc a pronosticar, que no estarà present, com a partit, en la celebració de la propera Diada per la Llengua. I a mi, particularment, me resultaria paradoxal veure a elements qualificats d'aquest partit, un Jaime Matas, un González Ortea, un José Maria Rodríguez, una Catalina Cirer... a aquesta celebració. I me resultaria paradoxal perquè ells representen a un govern que des de Madrid, no dissimulen la seva contrarietat pel fet que nosaltres continuem existint com a poble.

De totes maneres, i tenint en compte que formam part d'una societat altament esquizofrènica, no seria tan estrany veure a aquests personatges formar part d'una manifestació reivindicativa per la llengua. Al cap i a la fi, en altres edi-

cions, hem vist polítics, sindicalistes, patrons i clèrics no sols participant, sinó que, fins i tot pontificant des del cadafal, envoltats de cartells al·lusius i sota el paraigua de banderes independentistes per a continuació durant tot l'any, no tornar a utilitzar la llengua reivindicada, especialment quan són requerits en castellà a tertúlies de ràdio i televisió on sols es comuniquen amb els castellans.

Haurien de prendre nota des de certs sectors del PSOE, des del PP i des de sindicats i patronals. I fins i tot des de l'Església Catòlica que, a través de la COPE, no deixa de martiritzar-nos, en les seves tertúlies, pel fet de ser espanyols i no parlar sempre en castellà i que fins i tot ens atrevim a ser diferents, a ser propis i que siguem capaces d'atrevir-nos a tenir llengua pròpia. Ω

Visca la Diada per la Llengua.

Pere Felip i Buades

## Diada per la llengua i l'autogovern



## CAPAL TARD

## L'arpa

Miquel Costa i Llobera (Pollença 1854-1922)

## I

Pujaren al castell. L'augusta porta oberta al vent de la tardor estava; allà la Reina, deturant sa filla, signà la mar de l'orient llunyana. I entraren al palau. Sales immenses mostraven fondes la buidor que esglaiava, i al so de les petjades, s'estremien els negres cavallers qui les guardaven. Ai! aquells negres cavallers de ferro no mouran mai sa poderosa llança... Al cruir de les buides armadures la Reina sospirava.

## II

Dins la cambra reial, trista i polsosa, un tron d'or hi resplendia encara: la Reina hi va pujar i s'hi va asseure amb lo record de majestat passada. Allà baix d'ella s'assegué la jove i mirava amb tristor l'antiga sala... -Mare, tos fills i ton poder finiren! -Filla, tu vius per a conhort encara. -Què resta, mare, d'aquell temps, que resta...? La Reina aquí, sense dir mot, plorava; i fent signe llavors a sa filla li va mostrar una arpa.

## III

L'arpa era antiga que en els jorns de glòria davant els reis en el castell sonava: encara dins la pols d'aquelles cordes notes dormien de dolçura pàtria. La jove prengué l'arpa, i tremolosos els sons primers, com a gemecs pujaven. Després va rompre un torrental de notes, com fonda pena que plorant esclata. I els ecos, feels qui sempre vetlen, repetiren la veu tan enyorada, i es movia dins l'ombra una bandera, i l'òliba xiulava.

## IV

Estols de notes màgiques sortien de dins les mans de la princesa blanca, com los aucells aletejant nasqueren de dins les mans puríssimes de l'auga. Baixos els ulls, la Reina consirosa bevia el so de l'harmonia estranya, i per moments parlava com en somnis, i sos fills, que ren morts, anomenava... Tard era ja. La lluna blanca i freda guaità tranquil·lament a dins la cambra. I ningú sap, ai Déu! fins a quin hora durà el ressò de l'arpa. Ω

## Dites relacionades amb el vi

El barber de Llevorsí, fa la barba i paga el vi.  
El bevedor fi a glops a glops beu el vi.  
El bon abric és el bon vi.  
El bon bevedor de vi té poc mirat en vestir.  
El bon pa i el bon vi, escurcen el camí.  
El bon vi crida els veïns.  
El bon vi dos gustos pot donar: un al nas i un altre al paladar.  
El bon vi entra molt bé i després esgarrapa.  
El bon vi es beu sol.  
El bon vi és el que s'orina.  
El bon vi és or fi.  
El bon vi fa dormir.  
El bon vi fa pair.  
El bon vi fa sang i l'aigua fa fang.  
El bon vi i l'home valent no solen durar molt temps.  
El bon vi i la sopa bullida allarguen la vida.  
El bon vi mata la cuca.  
El bon vi no necessita ram ni la bona dona reclam.  
El bon vi parla llarf.  
El bon vi pel bevedor fi.  
El bon vi ressuscita el pelegrí.  
El bon vi si no pots orinar resulta un verí.  
El bon vi surt a la cara i puja al topí.  
El bon vi, beu-te'l tu i no el donis al veí.  
El bon vi, en vas petit.  
El borratxo fi, a la taverna vol el vi.  
El borratxo valent se'n va del vi a l'aiguarent.  
El brou bon vi vol.  
El dilluns, mercat i vi.  
El gat en sac i el vi en carbassa.  
El joc fort, el vi ranci i la dona jove.  
El llagostí des del mar ja crida el vi.  
El mal que el cura el dormir, malaltia de vi.  
El mal que ve del vi vol dormir.  
El massa vi no guarda secret ni paraula compleix.  
El meló madur demana vi pur.  
El meló vol el vi bo, i el cargol també l'hi vol.  
El meló vol el vi felló.  
El menjar picant vol vi abundant.  
El menjar sense vi es torna verí.  
El molt vi treu de si.  
El mosquit va dir a la granota: val més morir en el vi que viure en l'aigota.  
El novembre, vi per vendre.

## BALANÇ ANUAL DEL CLIC

(Redacció) El club de literatura infantil-juvenil en català (CLIC) fundat pel nostre col·laborador, l'escriptor Miquel Ferrà i Martorell i del que formen part els escriptors i ensenyants Gabriel Janer Manila, Rosa Maria Colom, Guillem Rosselló, Pere Rosselló, Pere Morey, Miquel Rayó, Eusèbia Rayó, Antoni Roca i Maria Deià, ha fet balanç del seu primer any de funcionament. Com ja fou explicat a la premsa, en el seu dia, un dels principals objectius d'aquest grup és acostar la nostra literatura a les escoles i celebrar reunions i esdeveniments per tal de commemorar centenaris de clàssics, autors oblidats la qual obra mereix ésser reivindicada i dur a terme debats pedagògics sobre escriptors i gèneres.

En aquest sentit, al llarg del 2001 s'han celebrat cinc reunions i s'ha fet promoció en els centres educatius del centenari de «Kim de l'Índia», la famosa obra de Kipling. Enguany està previst recordar tant a les escoles com en els mitjans de comunicació, el segon centenari dels naixements de Victor Hugo i Alexandre Dumas i del primer centenari de la mort de Mossèn Jacint Verdaguer, que a més de poeta i articulista fou també autor d'un aplec de rondalles. També està previst obrir un debat sobre les directrius d'escriptura que Mark Twain demanava pel gènere, en oposició a Fenimore Cooper que, segons ell, abundava en errors tècnics i d'estil. Ω

## MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ARA EN EL «MAJORCA DAILY BULLETIN»

(Redacció). Des del primer de març i cada dissabte, el diari en anglès «Majorca Daily Bulletin» publica una pàgina del nostre col·laborador Miquel Ferrà i Martorell dedicada a la història de Mallorca i les seves relacions amb el món anglo-saxó. La pàgina, Ben maquetada i il·lustrada, ha tingut molt bona acceptació entre els residents i turistes britànics, doncs recull aspectes poc coneguts dels passats de les nostres illes. Recordem que Ferrà Martorell, ara ja jubilat de la tasca de l'ensenyament, va ser professor d'Institut de llengua i literatura anglesa, la qual cosa unida a la seva dedicació de sempre als temes històrics i la investigació arqueològica, fa possible aquests articles-reportatge. Ω



## Raquel Bluvstein, una autora de molta sensibilitat

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

«Estèril

\_Si jo pogués tenir un fill! Un nen petit.  
I sagaç, de cabells rinxolats i negres,  
a qui donar la mà  
i dur a passejar a poc a poc  
pels caminols de l'horta.  
Un nen.

Petit.

L'anomenaria Uri, ma llum.

Curt és el breu nom, i tendre.

Àtom d'esplendor. Gota de claretat.

Al meu nen bru.

\_«Uri»! -

He de cridar.

Encara em queixo

amargament

com la mare Raquel.

Encara prec

com Anna a Xil·lo.\*

Encara l'espero.»

\*Gènesi, 30; I Samuel, 1.

Un poema pot expressar tendresa i al mateix temps ser del més amarg. Aquí Raquel, tota una clàssica a la literatura hebrea actual ens desvetlla una de ses frustracions més esgarrioses. El desitj de tenir fills i poder-los criar, és el tema central del poema que ens mostra una sensibilitat i una duresa molt femenines totes dues. Nasqué un vint de setembre de 1890 a Rússia, i sa vida estigué compromesa en tot moment amb el nacionalisme sionista. Els períodes més durs de la



Els nens com «petits llums» al voltant de la taula. Així devien ser els somnis de la Raquel quan escrigué el poema, tota plena de dolor i amargura.

seva existència estigueren marcats per les penúries econòmiques, les decepcions amoroses, i la dolorosa malaltia, la tuberculosi, que li causaria la mort a l'edat de quaranta un anys, com tantes altres dones, massa intel·lectuals pel gust de l'època no pogué casar-se, encara que ho desitjava. Ω



PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Traspàs saló de bellesa-perruqueria al carrer Antic a la zona dels molins de Santa Catalina, completament equipada. Tel. 971 739 940-609 783 949.

Es lloga tercer pis a sa Pobla, completament equipat en lloc cèntric. 120 m2, cuina, bany, saleta gran menjador, 2 dormitoris dobles i un individuals, balcons... Tel. 652 225 818 - 971 547 823.

Venc a ses Rotes d'Alaró adossat forrat de pedra. Tres dormitoris, tres sales de bany, saló amb xemeneia. Vistes molt bones i molt de sol. Portassa per a dos cotxes i traster. Preu 420.710 €.

A Binissalem, venc casa. Dues altures, 12 metres de façana, 3 dormitoris, 1 bany, terrassa, garatge, porxo, jardí. Opcional caseta de convidats. 186.000 €. Tel. 661 427 008

SERVEIS PROFESSIONALS

Leo Casanova. Tarot, massatges curatius, medicina natural. Marqués de la Font Santa, 6-2. Cita prèvia. 670 067 314

Duet de cançons en català s'ofereix per tocar arreu dels PPCC, Bústia Postal 223 de Torredembarra. El Tarragonès, 43830 jhttp://paisoscatalans.org// tres.

Amb acompanyament musical, soprano mallorquina, canta a les vostres noces, noces de plata, comunions... Tel. 971 121 123.

PERSONALS

Som na Tànja i na Verònica, dues al·lotes molt sensuais. Tenim 19 i 21 anys i moltes ganes de parlar amb tu. Crida al 906 299 416... per a una xerrada molt calenta i sensual! Anima't i petonets on més t'agradi. Tànja

Als Països Catalans es fa molt bona música, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Peña. Independentistes: si sommieu en una nació lliure, plena de música catalana i vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Pas-seig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Bústia postal 1792-07080 Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 30 anys, cerca dona intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al Principat. Tel. 907 843 901

Naturalesa, el mar, la muntanya, un cafè... si ets dona atractiva i divertida t'he de conèixer urgentment. Bústia postal 1174-07080 Ciutat de Mallorca.

Noi de 24 anys, independentista i romàntic, coneixeria noia de similar edat, soltera de Girona per sortit a cinema i platja. Carles Lloveres. Rocacorba, 15 Vila-blareix 17180

Cerc femella per festejar fins al 40 anys. Òscar Pujol. Blanquer-na, 58 07010 Ciutat de Mallorca.

COMUNICATS

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Bústia postal 15.071 de Barcelona 080080

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana, i rebre els nostres butlletins, escriviu a: JERC, Santiago Russinyol, 1. Àtic 07012 Ciutat de Mallorca.

Acció Cultural del país Valencià és a Internet. ACPV@.servicom.es

Subscripció gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. El llaut de Xàbia. Bústia postal 53 Xàbia 03730. Patrocinat per l'Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Llengua (Ensenyansa a distància de la Yerwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2 -14007 Còrdova.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet. http://www.estelnet.com/lluïta

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C.S.C \* 934 411 188

Si vols rebre l'Euskararen Berripera (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hitzkunta Politikaroko. Wellingtono Dukea, 2- 01020 Victoria Gasteiz.

A tots els valencians que vulguin contribuir a la reconstrucció nacional del País valencià, l'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Són els nacionalistes valencians. 963 879 408

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252.

Escaiola, figures de tota classe: naixements, angelets... Som artesà, preus sense competència, ofertes periòdiques. Em trobareu a les principals fires de Mallorca tota, i al tel. 971 294 444.

Ja ha sortit el número 5 de la revista de música popular i tradicional "La Canya". Podeu demanar-la a la Bústia Postal 696 d'Alacant 03080 (Catalunya Sud) Tel. 963 485 517.

Des de l'Arxiu de Documentació i Propaganda Política-ADP estam fent un gran fons documental de la propaganda editada pels partits polítics, sindicats i moviments socials. Si teniu per casa adhesius, calendaris de butxaca, targetes reivindicatives... que no les faceu servir ens les podeu fer arribar a: ADP Ap. de Correus nº 1.106 07080 Ciutat de Mallorca. Correu elec.: adp@mallorcaweb.net. Disposam d'un fons de material repetit per intercanviar amb altres arxius o particulars interessats.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, vengui i en parlarem. Agència oficial Renault. 971 413 867 Son Ferriol.

RENAULT son Ferriol. Vehicles nous Renault. Amplia gamma de vehicles ocasió i semi nous. Mecànica, servei oficial Xapa i Pintura. 971 427 614.



Mallorca: com has canviat!

Climent Garau de Lluçmajor  
Tel. 971 662 820

La nostra illa mallorquina,  
Fou un jardí imponent.  
Del llevant en el ponent,  
Molt de menjar és produïa.  
Un bon arbrat hi havia,  
D'ametllers i garrovers,  
Pruneres i cirerers,  
Aubarcoquers, també vinya.

La nostra illa requeria,  
Tota cosa sembrar-hi,  
Aquí de tot hi florí,  
Perquè a reser estaria.  
Sa serra també cobria,  
El vent del llevant entrar,  
I la brisa de la mar.  
Ben fresca mos entraria.

Molts de milions d'ametllers,  
Dins Lluçmajor se sembraren  
Fins a la mar arribaren,  
Donaven bon interès.  
Era font de molt progrés,  
Cap a Amèrica l'enviaven.  
Com a or ho valoraven,  
Aquells senyors estrangers.

Cent setanta cinc milions,  
Treien aquests anys passats,  
Han quedat abandonats,  
Ni volen recordar-los.  
Ni tampoc es podar-los,  
Ni ametller arplegar,  
Perquè no poden pagar,  
Jornals dels treballadors.

Dels ametllers i figueres,  
Pruneres i cirerers,  
I també dels garrovers,  
Aubarcoquers i pereres,  
Només queden soques velles.  
Ben seques pel seu cremar,  
Sa gent vella fa plorar,  
Recordant els temps d'enreres.

A sa part de sa muntanya,  
Hi sembraren oliveres,  
Eren ben fruïteres elles,  
Amb molts d'oli se'n contava.  
Tota sa illa en menjava,  
D'aquell oli refinat,  
Que és muló havia esclafat,  
Molt verjo se conservava.

Molts de marges s'aixecaren,  
Per sa terra conservar,  
A s'olivera ajudar,  
Pel rendiment que donava,  
Tota oliva s'aplegava,  
Quan madura va ésser,  
Tota va aprofitar-se,  
Cap ni una se'n deixava.

Per no donar rendiment,  
Aquella oliva tan rica,  
Ara se deixa podrida,  
Sense gens de sentiment.  
El jornal no és competent,  
Per lo que se podrà treure,  
Sa gent que avui mos governa,  
En això no pare esment.

Sant Joan i Montuïri,  
Vilafranca i Manacor,

Es un terreny bastant bo,  
Que dona gros benefici.  
Si de ell en feim judici,  
Produirà molt de gra,  
Tota sa gent mantindrà,  
Assegurant tot servici.

Temps passat va ser així,  
Tota sa terra es conrava,  
Collien sa bona anyada,  
Sa gent bon temps va tenir.  
En cap moment va patir,  
Tenint pa i porc penjat,  
Els temps mos ha canviat,  
Trepitjam un nou camí.

La terra s'ha abandonada,  
El jovent no hi vol anar,  
Perd el temps amb el ballar,  
Amb la moto accelerada.  
Aquella terra planxada,  
Cap jove la vol mirar,  
Ella que donava pa,  
Molt de llom i sobrassada.

Un nou ordre va entrar,  
L'any seixanta succeí,  
Gent nova mos va venir,  
A Mallorca a visitar,  
Encarinyada quedà,  
De la mar i la muntanya,  
De aire dins seva entranya,  
Que el feien be respirar.

Un paradís terrenal,  
Varen dir que era Mallorca,  
El viure-hi em dona força,  
Hi fa un estar real,  
Això pensà cada qual,  
De se gran expedició,  
Això fou una explosió,  
Com a crit de general.

Tota sa costa que hi ha,  
Que énrevolta Mallorca,  
Un temps era cosa pobra,  
Que empraven per pescar.  
Allà s'hi anava a agafar,  
Oblades per sa vorera,  
Aquell qui duia quimera,  
Hi anava el temps passar.

Aquella costa oblidada,  
De quan Déu tot ho creà,  
El seu ritme canvià,  
De forma desmesurada,  
Tota ella fou poblada,  
De xalets i grans hotels,  
de jardins i pinotells,  
Clavells i rosa encertada.

Fa quaranta anys canvià,  
Dins Mallorca s'estructura,  
Va deixar l'agricultura,  
El jove que hi treballà.  
L'ambient nou el domina,  
A on s'hi guanyen doblers,  
Estrangeres en excés,  
Amb qui poder disfrutar.

Comprar cotxe ha pogut,  
Ha feta sa casa nova,  
Va vestit de bona roba,  
Des duros que mos han duit. Ω

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....  
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text



Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:  
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca



**MARIA ALBERDINA**  
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES  
Carrer dels Trencadors, 1-bis  
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca



## LA NOSTRA CUINA

### Panades de Pasqua

#### LA PASTA

*Ingredients:* 100 gr. de llard, dos gots petits d'aigua tèbia, dos d'oli, un rovell d'ou, un tros de llevat de forner (com una nou) i 500 gr. (aproximadament) de farina fluixa. La fórmula tradicional era amb 200 gr. de llard, una tassa d'oli, una tassa d'aigua, un rovell d'ou i farina, però embafa més.

*Preparació:* Es fa escalfar l'aigua, així s'estovarà el llard. Es posa en un plat gros i s'hi barregen l'oli, el rovell d'ou i el llevat. Es remena bé i s'hi va afegint farina fins que la pasta ja no s'agafi als dits. Es deixa reposar una estona. Es formen unes cassoles d'uns 15 cm. de diàmetre, amb les parets ben primes. Si no s'aguanten, es torna a pastar afegint-hi una mica de farina.

També cal formar uns discs de pasta per tapar cada cassola.

#### EL FARCIMENT

Es poden farcir de diverses maneres:

- Amb carn; magre de porc o carn de xai, tallada a daus petits i marinada durant la nit amb sal i pebre negre. A cada panada s'hi posa, a més, uns quants daus de cansalada i una ditada de sobrassada.

- Amb pèsols crus i un pensament de ceba (poquíssima) picada, també marinat, tot, durant la nit amb oli, sal i pebre negre. Uns quants daus de cansalada i una ditada de sobrassada, també.

- Amb pèsols i tonyina en conserva, amb pèsols i carn, o viceversa, segons les proporcions.

Es posa el farciment i es tapa cada panada amb un disc de pasta. Es tanca amb pessics cargolats a tota la vora. Cal fer una punxada o dues a la tapa per a què desvaporï. Si se'n fan amb més d'una classe de farcit, es marquen amb un retalló de pasta de forma diferent per a cada farciment, damunt la tapa, per poder conèixer-les.

### Coques salades mallorquines

#### LA PASTA

*Ingredients:* Un got d'aigua tèbia, tres quarts de got d'oli, un tros de llevat de forner (com una nou), un rovell d'ou i farina fluixa. També s'hi pot posar una cullerada de llard.

*Preparació:* Es fa un pou amb una mica de farina i s'hi posen els altres ingredients. Es treballa molt poc, el mínim per a que lligui i afegint-hi la farina imprescindible per a què la pasta ja no s'agafi als dits. S'estén sobre una llauna, fregada amb oli, deixant-la tan prima com es pugui. No es deixa llevar, es guarneix de seguida i s'enforna a 180°C.

#### ELS GUARNIMENTS

##### 1) Coca de trempó

*Ingredients:* Ceba, pebrot verd i tendre, tomàquet, sal, oli i pebre. S'hi pot afegir alguna tàpera, miques d'anxova, etc., al gust. Es pot menjar acompanyada de raïm.

*Preparació:* Es deixa marinar tota la nit, amb sal, la ceba, trencada a trossets. Quan ha deixat anat tota l'aigua, s'espren fins que quedi ben escorreguda. Si ha quedat massa salada, s'esbandeix i es torna a espremer. Es trinxen el pebrot verd i una mica, no gaire, de tomàquet pelat. Es barreja tot i s'amaneix amb oli i pebre negre. S'escampa per sobre la pasta i s'enforna.

##### 2) Coca amb pebres

*Ingredients:* Pebrot escalivat, all, julivert, oli i sal. Si es vol, uns daus de pernil.

*Preparació:* Es guarneix la pasta amb tires primes de pebrot escalivat i s'hi tira al damunt all picat i julivert, bastant, també picat. S'hi posa el pernil i s'amaneix amb sal i oli. S'enforna.

##### 3) Coca amb verdura

*Ingredients:* Bledes, ceballots o ceba, all, julivert, pebre negre, pebre vermell, oli i sal.

*Preparació:* Es posen a marinar les bledes trinxades i sense tronxos, junt amb un menat de ceballots o una ceba, també trinxat, amb sal, tota la nit. S'espren bé fins que quedin escorregudes i si queden massa salades, s'esbandeixen i es tornen a espremer. S'escampen sobre la coca i s'hi posa l'all picat i el julivert, bastant, també picat. S'amaneix amb oli, sal, pebre negre i pebre vermell i s'enforna.

##### 4) Coca de peix

És la mateixa coca amb verdura, afegint-hi peix. Si es vol fer amb arengada, després d'escampar la verdura, es guarneix amb trossos d'arengada; també es pot fer amb mussola o amb gatina. Llavors, cal marinar prèviament el peix amb oli i sal, durant una estona.

També es pot fer amb peixó (alevins de peix i de gamba) o amb peix petit (sonsos, burrets, etc.); en aquest cas, cal vigilar amb les espines.

##### 5) Espinagada

*Ingredients:* Les mateixes verdures de la coca amb verdura i, a més, espinacs i bitxo. De tall, s'hi pot posar anguila o llom.

*Preparació:* Es marinen les verdures i s'escorren com per a la coca de verdura. L'anguila o el llom, tallats a trossos, s'amaneixen com per a la coca de peix.

Es posa la verdura i el tall sobre el centre de la pasta i es plega, com qui fa un paquet. També es poden fer dues parts iguals de la pasta, una a sota i l'altra a sobre de la farsa i tancar-ho pessigant les vores. Si se'n fan de les dues menes, o de més picants i de menys, cal marcar-les amb un retalló de pasta, per conèixer-les. S'enfornen.



M A N A C O R



Fa 7 anys que en Joan Amer regenta la Cafeteria Comtal a l'Avinguda del Torrent de Manacor. Despatxa les carns a la graella i les pizzas al forn de llenya. Menú a 6 €. A la carta costa el doble. Tenen un club de dards. Tel. 971 844 957



Fa 3 anys que na Maria Montserrat Garcies va obrir el Centre d'Estudis G a l'Avinguda del Torrent de Manacor. Tel. 971 551 446



Fa mig any que na Joana Rios ha obert la botiga de regals, decoració i brodats Mirablau al començament del carrer de ses Parres de Manacor. Tel. 971 845 725



Fa 6 anys que els germans Ramis obren el Forn Ramis al carrer Baleària de Manacor. Tel. 971 552603



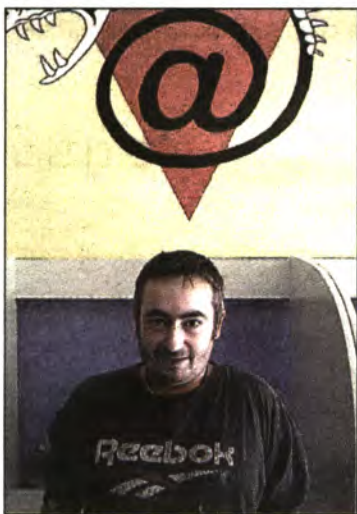
Fa 11 anys que na Caterina Quetgles amb na Joana Puigserver obren la Botiga de Moda Gogo a la Plaça Ramon Llull, 22 de Manacor. Tel. 971 550 386



Fa un any que na Caterina des Pujol de sant Joan ha obert la botiga l'Obsidiana a l'Avinguda del Torrent de Manacor. Ven articles de vidre que la seva família fabrica a la Cristalleria Matalmales. La seva sòcia és na Trinitat Albertí. Tel. 971 559 826



Fa 2 anys que en Carles Mallol ha obert la Corresponsalia del Racc Club a Manacor. Abans de renovar o de fer una assegurança, val la pena que ens tingueu en compte, diu. Vos informarem de ses socis nostres. A la foto, amb les empleades Francesca i Cèlia. Tel. 971 559 699



Adolf Penyafiel acaba d'obrir el Saló de Jocs Infantils SA COMARCA al carrer Baleària, 1 de Manacor: jocs d'estratègia i ordinadors. Un lloc on els infants de Manacor hi podran anar a passar el temps. Tel. 971 555 434



Fa 3 anys que en Josep Miquel González amb en Francesc González regenta l'Empresa Nova Rètols al carrer de Joan Lliteres de Manacor. Rètols, pòsters... tot en impressió digital gran format. Adhesius en general. Tel. 971 559 383

SON FERRIOL



Na Maria Ferrer i n'Antònia Maria regenten la Peixateria de son Ferriol. Tel. 971 428 826

STA. MARIA DEL CAMI



Fa dos anys que na Olívia Blades de la Corunya regenta el Restaurant "Maria i Companyia" Al carrer del Bisbe Pere-lló de Santa Maria. Se menja a la carta a una mitjana de 15 €. Tel. 971 620 493

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom .....

Adreça .....

..... C.P. ....

Població .....

C.I.F. .... Tel. ....

M'interessa una subscripció

**ANUAL 35 €**

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....

Adreça .....

Núm. entitat ..... Núm. sucursal .....

Compte núm. ....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al Apartat de Correus 124 07600 s'Arenal de Mallorca**



Fa 8 mesos que la família Pons de Manacor i la família Arp d'Alemanya han obert la botiga Mallorca-kaos al carrer de Joan Segura de Manacor: tatuatges, piercings, útils i coses. Tel. 971 550 411

GALERIAS CALDENTEY

TELÈFON 971 550 535  
MANACOR  
(MALLORCA)

Electrodomèstics - Aparells de gas butà, industrials i instal·lacions - Llosa - Cristall Porcellanes - Plàstics - Mobles de cuina a mida. Fabricació pròpia.

-- 9 plantes comercials al servei del públic --